ʀɪɪ proletaarlaar negedegtid Пролетарии всех стран, соединяйтесь!

Buriaad-Mongoliin YNEN

(b) namiin B-M. mozkom ba B-M. resp. TK bolon yiledb. ebl. zebleliin emeneeѕ eder byri niitelegdene. Ɛ zilde garça baina.

1933 on Ogtiaabri 8

№228 (1085)

Zakika yne

Sara byriin 2 tek. 50 menge 3 sariin 7 tek. 50 m. 6 sariin 15 tek. 12 sariin 30 tek. dugaar nezeediin yne 10 menge

„YNEN" KOROONII AADRIS Центросоюзная, 19. Телефоны: редактора 344, секретаря 323

Namiin kotiin emkiin baidal tukai

amiin Kotiin komiteed in KK-iin kamtarsan n deere Kotiin komi- sekritaar nek Kijaaşkiin iledkelees toвçolon biçegdeв

ı Zyyn-Sibiiriin emkiin ı bişe tukai nek. Jaras- medeecel sonosood gar- (-iin togtooluud, men ikai Kizaariin komiteediin ıa Kizaariin KK-iin pri- Mozkom ba MKK-iin ud tukai keleed nek. Ki- ol caaşani yrgelzelkedee amiin emki dotoroo ama- şe baidal gyicedeer ina gebe. deere jyyn ileryylegdeeb? emki dotoroo. tyryyşlin e namiin kolegtiivlin Altaijev ba Cerempiliin ɜs ekilen zabkairsan. Ene lga jamar baigaab? PVZZ- iniistanariin angiin serem- iodoson, tedenii dunda ee kalkalka jabadal, eese- mzeleliigi kabçaka kairaka delgersen, kamag byke ee ileryylke ygein telee ede kyçetei ecergyyceke yd baisan. Ceberlelge iin emkiin jikeken du- ligi ileleryysen. negen tomokon emki lime baidaliin baisan kotiin namiin byke emki jikeken amagalan bişe gi karuulna şuu, Kedii ibaç bide bol ene ebe- enyynii urida tosozo ka- baisan bainabdi.

/iledeerinyydiin daaва da gyicedkegdene ygeiв

n kotiin emki dotoroo ıgalan bişe baisaniigi ba- gereçelneb gekede ma- ala zorilgo men bolko ıdberiin prograamiigi gyi- jabadal zigşyyritei muu Namiin negen aza yiledberi ryşiin kagad zil dotor ee- pragraamiig gyicedkesen irpiciin zavoodiigi abaad eeringee prograamiigi icedkesen. 7 miljoon ke- diiciin orondo araikan 0 keseg kiisen. Arkiin za- eriingee prograamiigi 80% esen. Tipograafi—90, Te- n galiin staanca 92% ge-

byede deere nemebel pro- n çanariin telee ba eerlin imdaruulkiin telee teme- mecel ton muu. Nileed a yiledberinyyd bol prag- dyyrgee ygei aad kedel- kelesenii foondiigi keter- rgaçalsan baina. Kirpiiçiin ıç zişee abaad yzebel eriin kelesenii foondiigi ketergen gargaçalsan bai-

bol aza yiledberiin baril- agraamiigi men gyicedkee de. Şiliin zavoodiigi 3 zil dyyrgebe ygei bide. ı bariqdaza ekilseer 5 min- delmeriçed jireze oroson eriin tedeniigi abka jabadal e zavoodiingo dariza gyi- iin tula gancakan minqan eriçen togtood baibal kyr- ıaa. Manai tomokon bariiga PVZZ abaad yzegtii. Ty- kagad zilde tedenli prog- gyicedkel muu bişe bai- d, odoo tasaldalaas jaabaç ygei.

nii şaltagaan jyym ken ib? gekede gel şaltagaani e kariuucalgatai tasagtiigi emkiin zygees, kamagiin de kotiin namiin komitee- ygees muugaar ketelegdene ıes gadana nileed olon ledberinyydiin prograamiin keliia tasaldan unasaniigi ygeer tailbarlanab gekede, negen ketelberileged— ıiistanar bol kyrgeze ege- ograamada opo:tuniis jo ıandana, tyyndee naidana irpiiciin zavoodiin direeg- doroviigi zişee abaad yze- avoodiingoo prograamiigi e jym geze itegeke jaaç ıi baigaa Siidorov bol olon ıi tatagalgaanuudiigi durcaza ıjon kirpiiciin orondo 4 mi- igi kiike baga kem teseb ɔkigi duradkasan, iime gaadani BK(b) Namiin bol eris cokicoo egee ygei. yyd deere erkim ziseetei ıdaruul baina, teden bol ee daabariigi gyicedke- ıaana ilyybçelen gyicedkene,

karin ede brigaadiin erkim zi- şeete tyrişelyyd kereglegdene ygei.

Kotiin soveediin komunisiia nar kedelmerlee ketelke ça- daвari ygeigee karuulaa

Tyynees caaşa iledkelçe bol kotiin soveediin kedelmeriin baidal deere togtozo todorkoigoor kelesen. Kotiin soveediin komi- raagca bol kedelmerlee ketelke çadabari ygei baigaa geze kelene. Enyynii yreer Kotiin soveediin prezidiyym tasragdaza uçar bai- dal men tereçelen kotiin namiin emkiin niiuriigi şinzelke zyil bolno. Kotiin soveediin kedelme- riin unaanda kamgiin tyryyn Kotiin komiteed zemetei.

Komuunaaiina azaliigi abaad yzebel zigşyyitei baidaltai. Ko- muunaaiina ger baira bariigiin biydzeed bol 238 ming. tekerig baicaan gargagdasan aad, Jyynees araikan 61 mingani gargaşalag- dasan. Gargaşa jiketei zasabari nuudta zoriuulagdaza, 82 ming. tek. egtesenees oroidoo 15 min- gani gargaşalagdasan. Usa tataka zebseg bariuulka, baani bariuulka, kubcasa ugaaka gazar barika, tee- ke çireke zebseg tekeerke, gu- damza norgoko, goliin ergiigi bekizyylke g. m. zoriuulagdasan tuliin jike megen zeeri garga- şalagdaa ygei.

Ene zoriuulagdasan megen zee- riigi kereglezeke bolko baigaa uu? Bolko! Kerbee Kotiin soveed oportuniis ketelberi ygei baibal ene jikeken zeeriigi kotiin bai- daliigi salzaruulka deeşelyyl- ke keregte ajataigaar kereglezee bolko baigaa. Kotiin soveediin kedelmeriin meetodiigi abaad yzegtii. Nege faakta baina. Lee- ninii gudamzada uruin usanda idegdeze nege jike nyken bii bolçoson.

Namiin kotiin komiteed ee- sedee şyymzeleliigi oroiloo ygei.

Namiin ceberlelge bol kotiin namiin emkiin jikeken buzarlasa- niigi ileryylsen, manai emkiin ni- leed olon salbarinuud deere bai- gaa ebeçenyydiigi ileryylsen. Eesedee şyymzelke jabadaliigi buzagaigaar kabçasan (Kotiin ge- gereliin tasag, Roskiino, PVZZ g. m.) faagtanuud, niitiin socialiis zeeriigi kulagaika faagtanuud (usan zamiin Traansport, Sobmon- tybtoorg) komuniistanariin angiin karşa daisan etegeedtei ebcesen namiin seremziigi mokodoson (Narkomzeem) g. m. faagtanuu- diigi abaad ygezlei-ede bygede uça- ruud bol manai namiin Leeninii TK-iin zygees ton zeb ba cag deereni dokioo egeseniini dakin dabtan gergelze baina.

Niiuca-kopirativuudiin derge- deki namiin yyryydiin kedelme- riiigi karaad yzegtii. Tede jamar bainab, Tedenii kedelmeri bol namiin emkiin amagalan bişiigi gyiced todorkoi karuuna. Zişeebel dancakan KTK-ca 120 ming. tek. yrilte ba gancakan Goortodo 191 mingan tek. yrilte bolson baina. Zygeer ileryylegdee ygei kedeu yrilteyyd baikab? Ede bygede dee nemeze jystiiciin emkiin ke delmeriin zigşyyritei muugi keke keregtei. Yrilte kiisen 50 gaz kereglyydiigi tedeniigi şalgan yze ze zemetende kemzee abkiin telee egtesen, tere keregyyd n enee jyym bolood bainab? Meşkebeil kiike kyn ygei geze kynyyd kel cedeg bolbo Egtesen kereglyydees 6 keregni boliuulagdaan o syyd te egtesen ba 44 kengiin kaaraç samarça jabsani medegdeke ygei. Manai syyd, n eşkeberiigiin iime duzagai kedelmeri bol kedelmeri caaşa tecçegyi-

Ede bykiigi jyygeer taibariikab? Şaltagaani bol kotiin namiin emki ba tyynii tolgoi bolko kotiin ko- miteed bol bolşevigiin jozonii eese- dee şyymzelelgi delgeryylze tyyniigi ketelee ygei. Eesedee şyymzeleliigi kabçaka kairaka ni- leed olon jişeenyydiigi karuulsan baigaad bodomzoo tabiza „niuur sakin ygei" şyymzelke ba eese- dee şyymzelke jabadaliigi delge- ryylke keregtei namiin emkiigi elsyylee ygei, eesedee şyymzele- liigi kabçaka jabadal cokom bai- san Yndesen kerbee bideneriin zygees niitiin kereglgi kedelgeze deere zaagdasan zereglyyde tere- gyy karuulan tabibal, iime buza- gai zylyyd baika ygei baigaa.

Kotiin komiteediin kiisen kojor jikeken alduunuudiigi BK(b) N

kotiin komiteediin tobçoonii zy- gecs eesedee şyymzeliigi kabçaka kairaka jabadal garsan kereg men bişe keleze bolko ygei.

Maasloviin keregiigi abaad yzeg- tii, tere bol odoo namaas gargag- dasan. Maaslaviin zygees eesedee şyymzeleliigi kabçana, kerzegei baina gesen nileed olon medyyl genyydiigi medeze baigaad, ene medyy'lgenyydiigi kotiin komi- teediin tobçoo deere kelcesen mertee, tyynde ulas teriin udka çanar egee ygei bide. Maaslov bol kotiin komiteediin ketelberil- ke kedelmeri deere yldeseer bai- gaa. Kotiin gegeereliin tasagiin keregiigi abaad yzebel ende eese- dee şyymzeliigi kabçasan jabada- liigi kotiin komiteed karaa ygei. Ene asuudaliigi kelcekedee kotiin komiteediin tobçoo bol ulas teriin alduutai togtool gargasan gebel ene keregiigi yyr dotoriin keb geze karasan.

Kotiin komiteediin tobçoonii ene togtooliigi kotiin komiteediin eeriini zygees eesedee şyymzelke jabadaliigi kabçasan kereg bişe geze karaza çadaka ygei bide.

Men tereçelen enyynees ondoo faagtanuudiigi ceberlelgiin kemiis nileed oliigi ileryylsen baina.

Namiin emki bol ceвerlegе teeşe niuuraaraa karaa ygei

Kotiin namiin emki dotoroo namiin ceberlelge jabaza baisaar saia kagad bolboç byke emkiin araikan 30 proceenteni ceberlelge engerebe. Ceberlelgiin jabacaas karaad yzekede manai emki bol ceberlelge teeşe niuuraaraa karaa ygei, ceberlelgiin komiista tuslaka keregte elsyylegdee ygei, komiis- siin zaabari gyiced bejelyylegde- ne ygei. Ceberlelgiin yjede ile- ryylegdesen byke dutuu dunda zyilyydiigi darui usadkaka keregte kamag byke kyçe çadalaa tabiza çadaa ygei.

Kotiin soveediin yyrgiigi abaad yzegtii. Ene yyr bol ceberlelgiin komiisiin zaabariin josoor yiled- beriin disciipliniigi saizaruulka geze zeblesed, byke tasaguudiig daagçad eeringee kedelmeri deere biçekees 15 minuuta tyryyn jireke josotoi geze togtoobo. Ene bol komuniistanariin eeriin- gee zoriigiigi oilgoson kereg bolko geeşe ka.

Enyygeer yle baran namiin emki bol ceberlelgiin komiista ton muu- gaar tuslana, zarim yyryyd bol komiisto tuslakiin orondo, eri- seergyycel gargasan, PVZZ deere karmaanda namiin bileed kiisen zabkai eteegeedyyd bol ceberlel- giin komiisiin geşyynde buu zebseger tobtolgo kiisen.

Alduuga gancakan medereed dyyr geke bişe bide eeringee ketel- berilgiin cag darui şinedken bai- gaulka ba ene çukala keregte eeringee sanaliigi muugaar tabika jabadaliigi usadkaka josotoi baina.

Kotiin namiin emkiigi ama- galan bişe baidalaas gargaza bolşovig bolgoko.

Kotiin namiin emkiin amagalan bişe baidal iime baina. Iime bai- dal negeç minyytede teseze bolko ygei kereg, namiin emkiin bykii saibariigi segerke kergtei. Enyy- niigi bide bol, imagta bolşoviig yrgelzelkeer „niuur saknaçaar aad „niuur karalgyi" badargabal tiian daba- ça gadka bainamdi.

Namiin emkiin tyryyçiin zoriilgo bol eesedee şyymzelke ba eese- diigi şyymzelke jabadaliigi eris çanggar erkilke azai. Bidener bol namiin emki dotoroo bolson kere- gees ulas teriin surgaal abça by- kii namiin emkiin ba tyynii ge- şyyd byriini bolşoviigiin seremzii gi yrgeke, enyynii gadana kulaakiin ba oportuniistiigi ketelberileze çadaka bolgoko, eder byriin bodo tazal keregiin tukai şiideke- rinyydiin zoriigiigi ketelberileze bişe, bol manai emkiigi amagalan bişe baidalaas gargaza ykee. Gancakan ene zorilgo byteegeed jyym bişe.

Nek. Kijaaşko bol syyliin yge- dee kelkeni nam bol bidenees alduuga zasabarilakiigi gancakan amanii medyylger erenegyi, enyy niini yndeseer bykii namiin tasaldagaaniigi iileşelze bykii namiin emki ba komuniista byriees eesediin bodo to kedelmeri deere yndeseerh zasakiigi ermelzene gebe. Ganca- kan ene bol kotiin namiin emkii- gi ynekeeree bolşoviig emki bol gozo, kedelmeriigi ba ajulgyi çadiigi socialis baiguulaltiin şty rmede emkidkeze çadana gebe.

Kizaarkoorondiin meriiceede erkimleke

Damzuultiin ulaan tug aвkiin telee temecegtii

BMASSRiin Tebiin Gyicedkeke Komiteediin preziidiyymiin togtool

Veerkneydinsk № 216 1933 onii sentiaabriin 28.

BMASSR iin Tebiin Gyicedkeke Komiteed'iin preziigiymde Moskvaa kotiin soveediin zygees damzaltiin ulaan tug ulas teriin ba azakuin çanartai kampaaniinuudta erkimleze abasan aimaguudiin negende kyr- gekiin telee egteseniigi daçaram- duulza BMASSR iin TGK prezdiy miin zailaşagyi deere toolokcni.

1) Ogtiaabriin kudiskaliin 16 doki otto bajariin eder kyrter ulasiaa tariaa tuşaalgiin ziliin tesebiigi byklii kyltyyreeni ilgadgyi gyiced segdesen ba tariaa kuriaalgiin kam- paaniigi cag bolzortoni sain ça nartaigaar kiize gyicedkesen aimag

ta olgoko erke togtooko.

2) Socialis baiguulaltiin temecel de bolbosoroo garsan Moskvaa kotiin olon millioon proletaarna- riin emenees egtesen manai ... bolko Mossoveediin ulaa... abkiin tula bolşo... kiigi ergen niite— ...eelgiin ke delmeriigi kolkoozçon ba azalçaa emçeten, docoo ba dunda çadal- tanii dotor erkileze, tedeniigi em- kidkekiigi aimbg ba rajoonii gyiced keke komiteeduudiigi, somonii soveeduudiigi, seegcenyydiigi ba teleelegçediin gryypenyydiigi ujal galaka. Tariaa kuriaalgiin ba tu-

şaalgiin bykii kedelmeri bol socia liis meriiceeniii udaarnigçalalgiin ba ... bygeliriin dolgiigi yndeselze engergegdeke josotoi.

3) Damzaltiin ulaan tugiigi ab- kiin tula temeceliigi karaza baikiin ba enyy niigi abka kandidaaduudiigi TGK iin prezdiym deere tabikiigi TGK iin sekritariaadta daalgaka.

TGK iin tyryylegçiigi orolgço MAASLOV

Sekritaar KYZMIIN.

Sintiaabriin teseb tasaldaba

Agiin suurinti „33" nii nerem- ete kolkooz bol sintiaabri sarada 70 ceentnir tariaa ulastaa tuşaaka tesebtei baisan aad, sintiaabri sa- rada oroidoo 20 ceentnir tuşaa-

san baina.

Tariaagaa cokizo ekilseer ni- leed yni bolboç, cokison tariaa gaa eesedee dyyrgedeg toi. „tyryyşiin eelzeende ulastaa, tii-

geed eesedtee" geze loozon tabi- kagyi baina. Iime niudargaçuudiin yzel barigçadta kemzee abka joso- toi. C.

Bykekolвootiin

ULAAN SAMBAR

„Socialis meriiceegiin kele keel: Kozomtogçodtoo tusala za erkimlegçediigi kyçekiin tula ba niitiin kegzel olko gesen" (STAALIN).

Uraaliin moziin gyicedkeke komiteediin ba BK (b) N. Uraalmozkomiin tabisanii josoor bykekolbootiin Ulaan sambarta kadagdakani:

Carpyylskiin rajoonii, Arzamasçeevskiin tossoveed.

Arzamasceevskiin toskonii soveediin kari- aata 9 kolkooznuud bol, tariaatuşaalgiin zi- liin tesebiigi bolzoroosoni urada aavgustiin 20 gyicedkebe. Emçete azaltani men tariaa- tuşaalgiigi Sentiaabriin 1 eder gyicedkebe.

Ulasta erkim sain çanartai deede soortiin tariia tuşaa dasan.

Arzamasceevskiin toskonii soveediin byke kolkooznuud Sentiaabriin 1 eder yresenil, strakavoi ba iyraazno foondonuudiigi gyiced baiguulsan, MTS kedelmeriin telee egte- ke boro bodoliin tesebiigi byke kolkooz- nuud cem cugluulza oruulsan.

Tus toskonii soveediin zarim kolkooznuu- diin uradaçilan bagcaalaar azalta edernyydte 10 12 kilogiraam kyrtekeer baina, arzamacsee- vskiin toskonii kolkoozçondo dunda zergeni nege azaltia edede 8 kg. doogo bişe kyrtake jum.

Byke kolkooznuudiin tariaakuriaalgiin ça nar jike sain kadasanii syyleer, zernoyloviltei kigdebeç, basa dakin garaaraa geegdesen koolosiigi tyysen. Ziseelbel: Staalinii, Sverdlooviin, Bydloontiin ba Kryypskiin nerem- zete kolkooznuudaas cugluulagdasan kolo- soos 1203 pyyd tariaa abtasan baina.

Namiin yyriin ba tus soveediin odoridol- goor soveediin dergedeki dipytaatiin telee- legçed kedee azaliin kedelmeriigi saizaruu- lka tukai jikeçeg kedelmeri erkilsen.

Tus soveediin byke kolkooznuud bol na- mariin tariigiigi aavgustiin 25 dyyrgesen, tyyniigi sain çanartai yreseer seejelkeer ka- jaza çanartaigaar tarisan baina.

Tussoveediin tyryylegçe nek. PAAKIN A. B.

Toskonii namiin yyriin sekritaar nek. Biinoov B. E.

Tos soveediin idebkiten nöked: Panamlroov B. J. Saamikov, Tiplikoov A. M., Jakiimovaa Ejleene Ziooobjevna, Panamiroov Stepaan Ivaanoviç, Ijapnoov P. N.

Erkim-udaarniguud-kolkoozçon-nekedyyd: Şadriin Alkcii Ivaanoviç, Syçiincev Ivaan Grigorobiiç, Tebeenkov (Staalinii neremzete kolkooz), Jiapnoov Nikolai Fiodrobiiç, Tepjakoov Andrei Petrobiiç (Sverdlooviin ner. kolkooz), Taleev Dmitri Jibiiç, Cyşiincev E. A. (Bydlooniin ner. kolkooz), Mirzlikoov J. D., Mirzlikeevaa T. D., Makaarova N. F. (Kryypskiin ner. kolkooz).

Arzamasceevkiin tossoveediin udaarnii- guud kolkoozçon ba idebkiten: (zyynteegees baruulza) n. n. Ponomareev, Makaarov, Paakin, Şadriin ba Tebeenikov.

---

19 kilom. ogtorgoido stratostaat „SSSR" delekeidekinii şine rekoordo cokibo

MOSKVAA. 1 ogtiaabri (TASS) Eeegder, sentiaabriin 30 nii 8 cag 40 minuutada stratostaat „SSSR" gazaraas degdebe. Tabilgiin şabaga (staart) bolzo 5 minuuta engersenii syyleer gurban kilometr degdeed baina radiogoor medeecebe.

9 cag desee degdeseniini kemzyyr 6 kilo- meetr 9 cag 6 minuutada 10 kilom. deere gazaatee- ki temparatuuraani (kaluun kyiteni) ceelsiin kem- nyyreer 55 graadas kyiten.

9 cag 25 minuutada degdeseniini kemzyyr 17200 meeter, temparatuuraani 64 graadas kabiinka dotoriini temperatuura—gacalangyi zokistol.

12 cag 13 minuutada 18400 meetr deere garaad starastaat deere jabagçad bol Kayçyyk zavoodiin kedelmeriçedte radiograam bɪjariigi kyrgeze, Geofiiziikiin observatoori (şinzelkii ukaani gazar) ba starastaat „SSSR" tekeeregçedte 39 dugaariigi

medyylbe.

12 ceg 50 minuutada 19 kilomeeter deere gar ça enderlingee kemzyyrte tulaad starastaat „SSSR iin" kamaanda (kabaadalgaçad) bol nek. nek. Staalin, Moolotov, Voroşilov geçgedte radioogoor raaporto egçe, 19 mingan meeter deeşee jamarç ajuulgyigeer degdeke geze bidenii urida tabisan zorilgiigi ekindygeer Soveediin stratastaat bol ilal- tataigaar gyicedkebe geze tedende medyylbe. Stra- tastaatiin ekipaaz bol stratasfeeriigi (ender deediin aqaariigi) caaşadaa şaalgaka şinzelkii kedelmeride kezeede belen geze medyylelcebe.

17 cagta staratastaat „SSSR" bol koloomno nutagta Koloomniin zavoodiin şadar gazarta buuba. Buudalani jamarç ajuulgyigeer yildegdebe, stratos- taatiin kamaanda (kabaadagçad) zadariuun şiirag.

Baatarliguudta Leeninii Oordin

Stratostaad „SSSR iin" koman- diir nek. Prokoopijevte. Piloot nek. Birnbaumda, inzeneer nek Godunoovto

Soveed zasagiin egesen daalgabariigi gaikamşa- gtai saikanaar gyicedkesen jabdaaliigi daşaramdu- lan stratosfeeriin erkimlegdeegyi baatarliguudiigi amarçalnamdi.

Taanar bolbol stratastaat baiguulsan kedelmeri- çed konsryygtornuudtai kamta jabaza niiselgiigi emkidkegçedtiekamta jabaza soveed aviaaciin ba strato sfeeriigi şinzelke jabadaliin tyykede gaikamşagyi aldarta kuudasanuudiigi biçyylbet. Tanai cukarişagyi çar- naiitai ba kebiin bolbol soveediin teeknikiin şine gyiceelnyydiigi ileryylbe.

Bidener bolbol, niiselgede kabaadagçad ba tyynii- gi emkidkegçedte Leeninii Oordin şagnal olgoko tukai SSSR iin TGK de duradkal meriin orokomnai,

Staalin, Moolotov, Voroşilov, Kaganooviç.

Avtogyideliin Kamandiir nek. Mireeckide Namiin kollegtiiviin sekretaar nek. Behevoleenskide, Teeknikiin komiisiin ty ryylegçe Oktodo

Moskvaa, — Kara Kyn—Moskvaagiin tyykete avtogyideliin şudalagçadiigi kaluunaar amarçalnam di

Eeeedingee nedke ba aldar gabijaata kedel meriier avtogyideliin kabaadagçad bolbol sovee diin zolooçodiin soveediin standaart kelberitei av tomaşiinuud ba kabkagudiin erkim çanariigi by kedelekeidekinii niyden deere todolon karuulza ça daba, soveediin avtomobiillde şine zamuudiigi neeze egebe.

Bidener bolbol, soveed zasag ba komuniis na miin egsen çukala daalgabariigi gaikamşag saika naar gyicedkesen avtogyidelin kabaadagçadta Lee ninii Oordin şagnal olgoko tukai SSSR-iin TGK de duridkal kiize merden orokomnai.

Staalin, Moolotov, Voroşilov, Kaganooviç.

Zyyn Sibiir kizaariin namiin emkiiin Baidal tuk

BK (b) Namiin TKK iin namiin koleegiin kariuucalgata sekritaar nөk. Jem. Jaroslaavskaas 1933 onii sentiaabriiin 9 de Deede kotiin namiin idebkitenii cuglaan deere kelesen iledkel

Nөkөd aa, manai namiin zaluu emkinyydiin negen bolko Taanuud ta namiin Tөbiin Komiteed ba Tөbiin Kinaka ko... zygees bolşoviigiin amrçalgiigi ...nem (aliga taşalga).

Namiin TK bol Zyyn Sibiiri... kizaariin namiin emkiigi amagalan bişe deere yzeze ende garaad baigaa baidaliigi zasaka jabadalda tusalakiin tula namaigi Zyyn—Sibiiriin Kizaar oçokiigi daalgasan baina. Namiin TK as byke kizaariin tukai gargasan-tiime şiidkeberi bol, syyliin yjede, syyliin zilde ankala gargagdasani minii bejede ilerkei baina.

Iime katuu şiidkeberi gargaka jabadal juun deerees garaab ? TK bol syyliin yjede kizaar dotoroo amagalan bişiin tukai keden olon dokioo medeecelyydiigi kylieen abasan baina. Tanai medeseer keblel sonindo toliilogdoson faagtanuud bol Kizaar dotoroo zarim emkinyydte bolşoviigiin udaridalga baigaa ygeigeer yle barae, karin emkiiin geşyyd өөsөdөө, tyyn dotoroo namiin emkiiin geşyyd Leeninii tugiigi bydyyligeer zabkairuulan namiin şugamiigi kazailgakiin zamda deere kyrsen baika juma. Inokeentijevskiin keregiigi sanaza yzebel, tendeki raikomiin geşyyd bol tuskai aadrisaar tөmөr zamaar jabuulagdaza baisan açaagi kulagailan yrike jabadalda yrgelze kabaadalcaza baiba. Tedener bol eldebiin argaar tus açaatai vagooniigi tasalan yldeegeed, tyynii baraagi nutagiingaa emkinyydiin koorondo kubaadag baisan ba jөrө abadag baiba.

Jөrө jikeken koroto kereglelin ileren oldood baikada, jamar negen emkinyydiin baidalda ţiime zyil bailgyi jaakab. Gebeç negen talaar, enyynii tukai mөnөө kyrter kenç medesen ygei bolboç jөrө ileryylsen ba nөgөө talaar enyynii tukai medeecesen dokioonii baibaç namiin emkiees jamarç sanal tabiaagyi baisan baina şuu. Inokeentijeviin kereg tukai rai KK lin geşyyn nөk. Ziiriaanova bol tyynii keregni mөrdөn şalgagdaza zemeţeniini syydiin kariuucalgada kabaaduulka tukai jabuulga kiize 7 sariin torşodo jabaad yre ygei kosorson baina. Tiigeed tyynii medyylgiigi kenç şalgan yzeegyi iime deerees nerlegçe bol namaas garkiin medyylge өgөsөn baika juma. Zygeer rai KK iin geşyyn baigaad tus keregiigi ileryylen mederyylkiin tula namiingaa emkiigi baalan albadakiin orondo, namiingaa bleediigi tuşaakaar jireze baikadaa amagalan bişe baidaliin deede şata bololgyi jaaka belei. Enyyn tukai nөk. Ziiriaanova bol buruugaar oroson baina, uçarni juub gekede Inokeentijevskiin rai KK ba Zyyn Sibiiriin kiz KK iin deedtei namiin TKK ba TK geze baina şuu. Iime ţula nөk Ziriaanova bol uul buzagai keregiin tukai namiin TK ba TKK kyrter medyylke ujalgaţai baisan ba kerbee medyyleed baigaa bolni nileed urida ileryylegdesen baika josotoison. Tere bol enyyniigi kilgeegyi, өөriingөө kөdөlmөriiin kagasiigi kiisen ba өөriingөө proteestiigi ecesteni kyrgeegyi, өөriin gөө medeecelgiigi namiin udardaka gazarta kyrgesen ygei, enyygeeree bol cokicoo suladkasan baina. Mөn bolzo bykii buzagai jabadaliin tukai rai KK iin geşyynii medyylge 7 sarada yzegden şalgagdaagyi baikadaa namiin kizkomiin ba kiz KK iin geşyyd өөsөdiigөө toirood juu bolzo baisanii uçaruud tukai namiin seremziigi inokoogood baisaniigi gerçelene. Zygeer Inokeentijevskiin emki bol Kizkom ba Kiz KK iin kamar doorni baika tula ene keregiigi mөrdөkө şalgakiin tula kaişaaç gyilgeke karailgakiin kereg ogto ygei baisan.

Ene onii kabar, komsomooliin Kizaariin komiteediin sekretaar nөk. Alegseejevaas komsomooliin TK iin sekretaariin nere deere iedkeliin biçeg jabuulsan ba tere biçeg deere Kizaar dotoroo amagalan bişe baidaliin tukai keden olon faagtanuudiigi biçesen baiba, Mөn nөk. Alegseejev bol emkiiin angiiin esergyy etegeedeer tuiliin jike kudkagdasan deerees namiin emkinyyd ba soveediin aparaadta ynekeeree cagaantanii etegeedyydiin suuza baisaniigi zasasan baina.

Bi bol ankan tyryylen Irkyygiin namiin emkiiin baidaltai tanilcaad udaadani Çitiin, tyynii syyleer Neerçinskiin zavood oçood baikadaa, ynekeeree amagalan bişe baidaltai ba namiin TK iin temdeglexe baisanaas kolo doro baidaltai baisaniigi medesen bainab.

Namiin kizaariin komiteed bol nөk. Alegseejeviin biçegtei daşaramduulan jamar byridkel kiisen ba ene biçegiin tukai jamar kemzee abasan bainab? juuç ygei. Tyynees caaşani abça yzebel, Kizkomiin geşyyn, Çiţiin namiin emkiiin sekreţaar nөk. Spiirin gegçe Çitede oçosoor kotiingoo komiteediin tobçoonii kaamal zasidaani deere nөk. Aligseejeviin biçeg tukai asuudal ţabisan baika juma: ...asuudaliigi kamagiin syylşiin „... keregte“ oruulan jөrdөөl tyynii sinenduur kabçuulan tabisan ba sөniin 2 cagta zasidaaniiin dyyresenii syyleer „aja mete“ medeecesenii, komsomooliin kizkomiin sekretaar Alegseejev TK da biçeg biçee tere biçegiini nөk Staalin ba Ulas tөriin tobçoon bygedeeree itegelee buurasanii berkeşeelge nerbegden tөөrizө, berkeşeelees aisan kynii biçeg mөn geze cegnesen baigaa geze sonoskoson baina. Enyygeere nөk. Spiirin bol namiingaa emkiigi mekelesen baina.

Alegseejev bol unaza baisan kyn, tiime itegelee buurasan sanaltai tiime berkeşeelees aiza zyrke aldaza jabasan geze tootoi bolbo teed jaagaad komsomooliin kizaariin emkiiin kөtөlmөbөrilegçө baiza çadakab ? geke metiin nere өgçө ekilbe. Ene bol Spiirinii zygees josotoi bydyyligeer өөsөdөө şyymzeleliigi kabçasan kereg bişe geeşyy ? Zaa ene biçegiigi Kizkomdoo zөblөn kelceze ene bol cuu ba itegelee buursan jabadal geişe geze cegnesen baina. Iime cegnelte ken өgөsөn ba namiin TK-iin şiidkeberiiin-syyleer nөk. Alegseejeviin biçegiigi zөblөn kelceke yjede iime ujalga ken өgçө amzasan bainab? Basa Çitiin emkide ene bol byri caaşaa jabasan baina. Kotiin soveediin tyryylegçe Isaajev bol komsomooliin kotiin komiteediin sekretaar nөk. Zakaarovtai uulzaad kelseni:

—Duulsanuu çi çinii Saaşa unaçaal?

—Jamar Saaşa?

—Jaagaabdaa komsomooliin Kizkomiin sekitaar Alegseejev. Itegelee buursan biçeg biçesen baina.

—Zaa tiigeed juu bolkoni geiçeb, kөdөlmөriөөsөni gargaka jum bezedee?

—Nege keçeneen bolood gargaka beze. Jaabaç ene bol nөk. Alegseejeviin çeberlelgede materiaal bolzo өkө baina (enieeldeen bolbo).

Zygeer nөk. Isaajev bol ene keregiin өөriin ceberlelgede matiriaal bolkiigi uridçalan karaagyi baina. Namiin TK-iin togtooldo jamaraar kandaza baisaniini endees oldobo. Bygede oilgogdobo, ede bykeli zyilnyyd bol jikeken amagalan bişe baidaliigi gerçelen өgөbө. TK do medeeceze baisan kynyydte iimeer kandaza baikada juu geze bodoltoib? Ende amagalan bişe baisanii tukai өөriingөө oilgosoniigi bi bol ynen cekeer, komsomoollin josoor. namiin josoor өөriingөө namiin deede gazarta keleneb, tiigeed baikada ende namaigi kelberelçe, itegelee buuragça g. m. yltelze ekilee geze kelesen baina. Nөk. Alegseejev bol katuu kyn, cucarka ygei, ulam komuniistanuud bultadaa katuu juu? Basa өөsөdөө şyymzeliigi kabçaka jabadalda tatagdan oroçodog ba өөrөө kabçadag ygei kyn bidenii dunda baikuu?

Bidener Çitede namiin idebkitenii cuglaan emkidkekede, tus cuglaan deere nөk. Kononov bol Spiirinii ceberlelge өngөrgөkө baisan bolboç duugai baiza өngөrsөnөө ileryylen kelebe. Nөk. Konoonoviin keleseni,-minii duugai baiza өngөrsөn uçar kadaa, Spiirin bol bideniigi koninii eber mete, nugagnuulan baisan ba bidener kutaganaas aisan mete tyynees aiza baigaasamdi, gebe. Iime mecaaşaa temeceke. Zygeer manai dyylge bol bolşoviigiin baiza çadaka ygei: Jaagaadç bolşoviiguud bol jamarç kutagan aikaasa josogyi. Jөrө gurbaç dakin raikomiin sekritaar baibal, Spiirinees aiza baikadaa ene jamar bolşoviig geiçeb, tyyniigi raikomç koninii eber mete nugalza çadaka? Caaşaa kaana negen өөriingөө yyr deere ju all raikomdo yge keleze baitarani korizo orkibol boliood duugai suuza өngөrkө baina. Bolşoviiguud iigeze kandadag jumuu?

Nөkөdaa tyyntei kamţa bidenii dunda ynekeeree bolşoviigiin kөmyyzeleer dutamag, temecelin dunda katuuzaraa ygei zaluu nөkөd olon, bidener bol ene dutamagaa zailuulka josotoi. Iime dutuunuudaa şyymzelze çadakagyi, өөsөdөө şyymzeliigi kabçadag jabadal bol өөsөdөө şyymzeliigi untargaaka baina geze medeke josotoi. Rai KK-iin geşyyn nөk. Ziiriaanovaagiin medyylge 7 sarada yzegdeedyi kebteke. Komsomooliin Kizkomiin sekritaariin medyylgiigi itegelee bursan kynii biçeg geze cegnegdeke. Çitiin emkide koninii eber mete nugagnuulza baika zuram garça baika. Gebeç mөnөө Spiirin Çitede baikagyi, magad tyynii baigaaçada orkodoo ygeideri nileen ilyy muugaar kelceze baika uçar zarimdaa baidag. Nөkөdaa, jөrө gal ygeigeer utaa gardag ygei geze keleke bolboç, ende kereg deere tyynees nileen doro bolood baina. Ende utaagaar ankilna ygei, karin josotoi zadagairsan yner ankilza baina.

Өөsөdiigөө kangasanii faagta bainuu? Bidener bol, ulasiin zygees ondoo zorilgoţoi gargaşada zoriuulsan foondiigi zigşyyritei bydyyligeer kulagailan yrisen emki zurgaanuud keden olon gazarta baisan ba mөnөөç baisaniigi ileryylen gargazai. Mөnөө ende altanii yiledberiigi kangadag gazaruud baika, zoolotosnaab, Zabsnaab, Irsnaab ba bişe keden snaabuud baika jum. Edener bol imata altanii yiledbride baisan kynyydiigi kangaka josotoi baisan. Gebeç taanar medenete, altan teişe ton ceber bişe garnuud yzegdene. Ugaa jadakadaa enyyn teişe manai komuniistanuudiinç gar kodo zydkelcedeg baina. Alţanii yiledberiiigi kangakiin tula ilgeegdeze bykii ideke junmanii (prodovoolstviin) zyiliigi buzagaigaar kulagailan yrisen zigşyyritei keregiigi yyskegçedtei namiin kizkom, kiz KK ba ilangajaa GPY—iin zygees tuilin muugaar temecesen baisana. Ene temeceliin muugaar jabuulagdasani—negedekini ton dutamag ba çandani tulgaka çadalgyi, kojordokini ene kangaltiin egeel zigşyyritei sisteem bolko biçeg temdegeer damzuulan өkө, tanil talda өkө g.m. ugta kyreegyi өngөrөsөn, gurbadakini altanii yiledberide jamarç kamaagyi kynyyd kangagdasan bolboç tedeende oirtolgyi yldeesen gazaruud keden olon baina. Enyynii yreni bol keden zuun mingan tөkөrөgөөr garasan bujuu milioonoorç kulagailagdan, yrigden өөsөdiingөө niuuriin keregselde absan geze kelebel ajuultai zyil ygei geze sananab. Zarim gazaruudta byriç zigşyyritei barimta gebel, Citiin zabasnaabta 2 sara dotor 3600 tөkөrigiin (kimda cengeer) juuma yrigdesen baina. Jөrdөө knnzaaçan spikiliaantanuud өdөrbyri jireed, nada өşөө oimoso keregtei bolbo, mөnөө өdөr oimoso, 3 konood oimoso, 8 konood oimoso g.m. keden 100 tөkөrigiin bolko bөgөөd iime olon oimosoo өmөsөzө kagalkiin tula juuç kiine ygeigeer elisen deegyyr yrelze jabaka josotoi bolno (inieeldeen). Enyynees medekede eki zakagyi buzagai kulagai bolson baina.

Nөkөd aa, bi sanakadaa ene faakţanuud bol, namiin emkiiin baidal tukai namiin TK-da abtasan medeecelyydiin ton ynen baisaniigi batalan өkө baina. Minii bejees Irkyygiin namiin idebkitenii kural deere kelsen iledkeliigi „ZS Praavda“ deere unşasan kөkөd bol tyyn dotoroo kelegdesen faaktanuudiigi medeze baina beze. Nөk. Aliipovoos nadada kelsenii bol ene mete iledkelyydiigi ton өcөөn kyn, jөrө ende baigaaçanii 1/10 kubi g.m. unşadag juma geze belesen baina. Iime iledkelyydiigi unşaka josotoi baisan baika.

Altanii yiledberiiin gazarta zoriuulagdasan tavaar jamaraar kadagalagdaza bainab? Cagaan gurilni boroondo kebteed, tyynii syyleer moncoigood kataçasan baina. Ene moncoigood kataçasan guriliigi butalan jamarç bolni kereglekе geze keden baltaçan tomo baltaar cokizo butalan baisaniini kuuçan zurag nadada bii. Sklaadiini oroin kuçalgada boroo torkogyi goozozo baikadani, kladovşçiigni tende juuç bolzo baisaniigi medekegyi baidag. Kulagailan syidkekede erke baidalni ynekeeree taaramzatai. Enyyniigi toirood dyyren kyçetei nam komsomooliin emkinyyd—keden mingan namiin geşyyd ba komsomoolçuud baika juu. Olon kyn kazuugarni garkadaa juu bolzo baisaniini karacagaadag. Zai nөkөd ende gancakan Kizkom kariuucaka bişe, bygedeeree kariuucaka, josotoi.

Enyynii kazuugaarni garkadaa karaad miin өngөrsөn namiin geşyyn, enyyniigi esergyycen niitiin duu өrgөөgyi, ene zigşyyritei keregiigi usadkakiin tөlөө kynyydiigi daiçalan elsyylkiin erilge kiigee ygei, enyynii kazuudani jireze garaa ugaagaad, ene nadada kamaagyi jum geed caaşaa oçoson kynyyd, bol bolşoviig bişe. Kerbee iime juumanda byke emki kebeeree bolşoviig josoor kandasan baigaa bol, iime zigşyyritei buzagai juuma baikagyi baigaa. Ene bol gancakan Irkyy, gancakan Çitede ba bişe emkinyydte kabaadaka josotoi.

Tanai Buriaad Mongoliin amkide ene metiin uçarnuud bii gezekelekiin yndesen nada ygei. Taanar nadaas ilyygeer ene baidaliigi medenet. Gebeç nөkөd Tөb komiteediin sanaagaa zobozo baisan uçariigi taa bygedeereç medeseit namiingaa emki baiguulgiin baidaliin tөlөө kariuucalgatai baisanaa tus byridee medereseit geze kyseke bainab. Nam bol geşyyn byriiingee tөlөө kariuucadag gebeç, namiin geşyyn byrini bol gancakan өөriingөө bişe karin bykiee namiingaa tөlөө kariuucadag geiz Leeninii keçeneen çukalaçalan keledegiigi medenet.

Kizaariin namiin emki baiguulgiin baidaliin şinziigi ilerkeilke barimtanuudiigi abça ene metiin uçaruudiin ug garal bolko şaltagaanuudiigi udaridagçanar jaaza cegnedeg jumaab geze ene barimtanuudaas togtoon olkiigi zabdakadaa namiin emki baiguulgiin buzarlagdasan ton tyryyçiin suurida toboizo garadagani kyreseer ileren garana.

Ene namiin emki baiguulgiin jikeer buzarlagdasani ynen.

Namiin ceberlelge erkilke kizaariin komiisiin tyryyçiin byridkeliin medeegeer aavgustiin 15 kyrtele 43 rajoondo ceberlelge өngөrçө garagçad bygediin 21,3% namaas gargagdasan bөgөөd ene bol mөnөө өdөr kyrtele namaas gargagdagçadani namiia geşyydiin 24,6%' kandidaatnariin 31,5% bolood baigaa Buriaad Mongoliin namiin emki baiguulga dotoroos өcөөnçөg azai.

Orologço gsşyyd, saişaan dagagçad bolgon şilzyylegdesen kynyyd ba gargagdasan kynyydiin niitetoo deere ababal tanai ende 50,7 % bolno, eneni Zyyn—sibiiriin kizaariin bykii namiin emkiiin dotorki ceberlelgetei adali bolno Kerbee bykii mozo dotorkiigi abaad yzebel, namaas garagçadiin kubiaar manai endekide orkdoo nileed deeşe baika namiin emkinyyd olon baina.

Zişeeni Alegcaandroysko zavoodiin rajoon dotor 51,4% namaas gargagdazai. Nadiin Neerçensbi zavood deegyyr jabaka yjede, tende 51,52% tukai namaas gargagdagsan baigaa belei. Ene bol manai namiin aikabtar jike buzarlagdasan boogdosoniigi gerçeleze baigaani damzaggyi kereg, enenı darui faakta bolno. Namiin emkinyydiin iime jikeer bogtosoniigi juugaar tailbarilaka josotoib yyntei kolbogdon garadag ede emkinyydiin dotorki өbөçөntө olon yzegdelyydiigi juugaar tailbarilaka keregteib. Kerbejee taanar ene namiin ceberlelge tukai gargasan Kizkomiin ba Kiz KK iin tunkaglaka biçegiigi ankaraltai sainaar unçaa bol, ene keregiin gol şaltagaaniigi manai endeki **tyykiin jike kөndө kyçer ylegdelyyd** deere abaaçaza baisaniigi darui yzene. Uçarani manai eneegyyr uridanii kubiskalta esergyy jabadal kolçaagtan, semioonovton geke zyilnyyd garsan өngөrsөn baina, manai oron bol kile çadariin aimag geeşe, manai endeki angiiin daisanguud bol aikabtar çanga azal jabuulga kiideg, kolkooz, sovkooz alban gazar, nam zurgaanuudta şurgadag g. m. şaltaguud darui bolno. Bii mөnөө deeree Buriaad Mongoliigi gol barimta bolgozo kelene ygeib, ende tanai nege keden onco erke baidal garça enyyn tukai bii dooro kelekeb. Gebeç, ede dykii ynen zөbөtөi baikani damzaggyi, Juub gekede kolçakoovtan, semioonovton, yynger kaapelca, bolood keniigiçigi toocol ygei kajaza oroidooç boiko ygei geişe Gebeç nөkөd jaaba keebegigi manai endeki emki baiguultanuud bol kolçaagiigi buudasan koino togtoson baina, Jөrө kelkede Semioonov manai ende yni cagiin ygei şuu, tiikede bidener bol Semioonoviin saişaal ermelzelgeer kyniigi namda abadag ygei şuu (inieelden) iimees ene metiin juuniigi şalgadag bariza jikeer keleseii kereg ygei. Ene jabadaliigi ugta kajaa ygei bol өşөө enyynii koino 2—3 zil bolood basa banөөki Semioonovoo şaltag bolgozo baika geişe laa — uubdi geze bii sananam.

Karin ondoo şaltag duridaza

juunda bolko ygei bainab?
manai ene Kizaarta kub
esergyy kyçenii nөlөө j
karin manai ende kubiska
nөkөcөlyydiin nөlөө by
bişe uu ? Sibiir gedeg bo
keegee çigi haa uridanii k
ta oron baisan baina.
social—demokraad emki b
lees deeşe baisan şuu
ecees ekilze manai ende
lagdasan sibiiriin S—D e
(enyyn tukai jaagaad k
gekede kii өөrөө 1898 ono
endekiin kөdөlmөriçenii
gөөnii emkidkeliin ekin
nuudta oroldozo jabasan
nelenkii jikenkidee bolşovi
emki baigaa san. Erkyy K
tyynees caaşki c—d em
zarim negen buriaadiin e
orolcozo baisan şuu. Kerb
kiiingee urida cagiigi d
tyykiin ylegdelyyd tukai
jum bol jөrөdөө ende ba
kabariistanar jamarçigi me
gee ygei juum uu ? Çern
zemlivoolico, narodovooliç
ekileed, syyldeni sociaal
raadnuud bolood jөrөdөө
bol өөrөө manai ene Zy
riin kizaar dotoroo azabai
na. Manai ende aza bai
kubiskalta jike yjiin kyn
jamarç kubisklta mөn cara
sen ygei jum uu? Zişeeni
kubiskal bol manai ende
viig loozonoor өngөrsөn
biiriin ba Baigaliin өmөnө
karaguin bosolgiigi dara
ilangajaa manai ene bagt
lagdasan kөdөlmөriçөn
Kazaaguudiin tөlөөleg
Soveeduudiigi darakiin tu
raal Renenkaampfiin çusa
ta ...oiriaaduud keregtei
baina. Manai ende ked
ardiigi buudasan alasan
Deede—Yde, Çite kojord
dyygiin ykeeride 1905 on
kaliin tug boskoson oldu
kebteze baina azai Yren
yjede Baigaliin өmөnө n
Çitiin respyvblig bolon n
belei. Mөn Kraasnojaarska
keden өdөr Kraasnojaars
pyyblig geze baisan bai
ene kөdөlөөn bol gөnzө
yldeegee ygei geeşe uu
ondoç bolood tere kolçaa
oonov, Yngerin, Kaapelis
sadtai temecesen ene ku
jike temece de, kөdөl
tariaaçanii bolood sibiiri
guudiin talaar aikabtar jik
temeçeliin yliger yzyyls
uu ? Partizaanii kөdөlge
prolitaariin keregiigi yne
nees dagasan baatar çang
celiin yligernyydiigi өgөs
gelçe uu ? Iigeed baikada,
ylegdelyydiigi kelcekedee
nege toliigi abça keleke k
Enyyn deereesni ende kul
esergyy jabadalaas ondo
baikagyi, namiin emkinyy
jakan togtozo baisan juu
bolno. **Sibiir oron bol bo
miigi guçan zil yzesen, gu
bolşoviig namiin udariga
raza jabasan oron baina, b
guud namiin II dugaar ji
raliin cagaas koişoki dyn
za baikadaa yyniigi oroid
taka kereggyi, iimees b
ene manai namiin emkin
bogtoson buzagairsan
kelcekedee yyniigi mөn a
caka josotoibdi.**

Namiin togtoson şaltaga
**bişebçuudaa. Gol şaltagaa
gebel, namiin emkinyydi
dөlmөri jamar jabasan,
jamar kynyydiigi abada
kerkin kymyyzyyldeg su
baigaab, namiin kөtөlbөr
diin zygees өөriingөө k
nuudiigi şenzeke, ede kaa
daa kymyyzyylke keregt
neen ankaralaa tab dag b
gesende baina.**

Ziçeeni kede
ynen uçarnuud
gerçelegdөsen josoor garta
caarsa (podpisnoi liist) ja
namdaa geşyydiigi kuriaada
namda abaka jabadaliin en
adaliaar өngөrçө baisan b
şeeni, namiin ceberlelge
ene komuniistanar өөriingө
ujalganuudiigi dyyrgedeg
aad geşyyniigee tөlbөri t
ygei, namiin kuralda jabada
aad juunda namda oroo ky
şeb çi geze asuukada, bi
oroogyi nadiigi kyn biçeze
son jum geze kariuucadag b
Kaişan geed tiigeede biçee
Gee bol, medeze jadaa gy
riin gartabilgata caarsa
neriini biçeed oçoo kaldaa, bi
medene ygeib! kozomoni
өgөө belei bii jөrөdөө n
abtasanaa medeneç ygeib
kariuuldag zişeenyyd ali
baina. Main negenii urida n
baiguulagça jireed, өөriingөө
te Main negen boltor zaab
kyniigi oruulaarai geed oçol

(Yrgelzeleini 3 daki niuur

...yyn Sibiir kizaariin namiin emkiiin baidal tukai

...) Namiin TKK-iin namiin koleegiin kariuucalgata sekretaar nek. Jem. Jaroslaavkaas 1933 onii sentiaabriin 9 de Deede-Yde kotiin namiin idebkitenii cuglaan deere kelesen iledkel

...ki niu uriin yrgelzelel)

...tesebteibdi geed suudag ...baigaa. Kolkooznuudta edii ...tariaa tuşaakat geze tariaa ...liin teseb ujalgalan ekede ...baina, eneç arcaçagyi kereg, ...ımdaa zaa bolgon 15 ky...la geze albadaka jabadal ...ikabtar zabkai gazuu „bo...telberi" geiçe beze, ne...e bodoto ketelberi gese...bilgoogyi jabadal geiçe. ...tere kynlini: bii jeredee ...kynyydiigi bolbosoruulza ...jadaba geiçeb geze rai...biçeke jum. Tiikedeni ...n namda abaka gesen ...e bygediigini bolbosoruu...geze asuudag jum ka ...i, bii jerede gegeeryylze ...ruulza çadakagyi bainab, ...yyd manaiç ygei, baika...lbosororuulzaç bolkogyi, ...ygei kynyyd baina geze ...zai. Tiiketeini cacuu, ker...bolzorto kugacaa dotor ...ylee bolbosoruulaa ygei ...kereg buruu medeerei, ...jumandaa orokoç geze ...ni ujalgaldag baigaa. Ne...kereg baidal iime bolso...işo zemede orokojoo aiza ...a bolzortoo tuskai tooio ...igi „bolbosoruuldag" bai...ees namda taarakagyi bu ...uud abtadag baisan şuu. ...ide ken zemetei geiçeb? ...udaridalga zemetei. Nam...adaa, ken abtaba geiçeb?, ...yn geiçeb geze şalgadag ...na. Uçarni nam bolbol, ...byriiingee telee kariuuca...geşyyn bolgozo abkiin...a, ene kyn urdadaa ken ...ze medeke ujalgatai kar...jaarana? Manai namda ...ngan geşyyn baina. Ker...anai namiin geşyyn ba ...iduudiin too 2 milijoon...o kadani, bide enyyn ...ygeireke geşyybdi? Gebe ...gi bi baicaaltiin too bol...eigi guina (inieeden). ...syylde namaigi bariza, ...vski namiin geşyydiigi deereni 2 mil. yldeeke ...geze kelesen juuma (ini...iimiin tula namaas garga...lalda zokiko kubaabari ...magad ygei (inieeden). ...a abka jabadalda iimeer ...baikada namiin olonki ...geşyydte jamar bodol te...ken namiin geşyyn baiza ...geze keden olon udaa ...yiledkedee asuukada sun...sungagdaka erkee kasag...amarç kyn namiin geşyyn ...daka geze kariuucana (ini...Cekiini kelekede niudar...as bişeni baiza çadaka. ...geedeni kariuucakadaa ke...gen, kolkooznig ba bolbo...dasan niudargan geze ka ...(inieeden). Ynendee bol...iigeze kariuucasan, kyn, ...iitar bolbosoruulagdaadyi ...n aad namiin dotor bag...izai (inieeden). Ene me...uunuud bolbol cokom dy...edeke ygei jabadaliigi ge...baraka ygei, karin iigeze ...kyn bolbol eeriingee beje ...kynyydiigi namda oroo ...iyydees ilgabarilka arga ...akada sungaka ba sunga...rkee kasagdasan kynyy...eni cem namda orozo ça...ze bodono. Ene kyn bolbol ...namiin dyrimiigi medene

...iin negee talani bolkodoo ...namda abça baisanaa şal...gei, bolgoomzo ygeigeer ...niin josoor elsyyledeg ja...gadana, namiin emkinyyd ...zinkeni ba orlogço geşyy...myyzyylke bolbosoruulka ...igi ton sulaar erkilene. Şa...çadiin ulas teriin bolboso...geni tuiliin baga geze ton ...r todorson baina. „Praav...inii dotor kede keden ra...ta ulas teriin talaar juuma ...ygei jabadal ilerbe gesen ...bol magad tanai ende ji...ze. Gebeç kamag faagta...meeree niitelegdesen bişe ...şeelbel: kolbooto ulasiin ...mar deede tebiin zeblelte ...zar bii bii geze namiin ...bolko nege inzeneerees ...la, tere bolbol „Ceentroso...eze kariuu kelede (iniee...Ynyynde Centrosojuuzaas ...ede alban gazar geze ygei

...bolbol Sibiirte bolson zi...elebel zeblen kelebel zeb...iin nege surguuliiin uda...bagşa ytoopi socialiizmiin ...ilbari ekedee: nege aral ...juma, tere aral deeree soci...uud suuza baisan aad syy...aralani usanda abtasan ...denyyd bolbol socialiis ...nuud geeçe baisan juma ...nieeden). Iime surtaliigi ne...gçed Zyyn kizaarta bişe ...kizaarta oldobo geze taa-

nar magad ygei kekize bolno. Kerbee saitar ongilobol tanai magad, tanai dundaas oldozo bolno. Jaakadaaç Zyyn Sibiriin kizaarta ulas teriin kegzeltiin kemzee kereni tuiliin baga geze bide temdegleke josotoi baina. Enyynde keregleg deke kamag zebseygyd bidende cem baina. Jike jike bodol gargagça socialiistanuudiin cugluulbari zokioolnuud bidende baina, bidende Maarkas, Eenglis, Leenin Staalin narin cugluulbari zokioolnuud baina. Bidende zeblel namiin surguuli klyyb, buguilan metiin, ulas teriin surguuli yiledeke gazaruud baina. Getele manai ende namiin geşyyn byriin telee kariuucaka geze medeke jabadal bygedede oilgogdoogyi, iime dutuu jabadal eldeb baina. Manai ene zarimdaa baga caga juumiigi medeke, byriç sain medeke geşyyd arbaadaaraa, zuugaadaaraa alibaa albanii gazaruud ba emkinyydte medsen oilgosoniigi bişe kynyydte damzuulkiigi minii kereg bişe geed enyyniigi erkileke zeblel namiin surguuli komyniversiteed geze bii gene. Өsөdөө ene surguulinuudiigi dyyrgeze suraza garsan bolko tula bişe kynyydte bideni kamaagyi geze bodono. Kerbee negee neriingee tula kariuucana geze doro byridee medebei namiin dyrim, programma, tyykiin tukai juuç medeke ygei neker minii kazuuda baina geze gancakan namiin şalgalta bolkodoni medeze namiin şalgalta yiledke keregtei geze saja bodoloo tabiza baika ygeisen beze. Namiin geşyydiin yzel surtaliin kemzeegi deeşelyylkiin tula byke namiin erilte bolgoson, namiin TK-iin erilte bolgoson ene zyilde tencike idebki bidende ygei geze taanar oilgoko josotoi geze bi bodono. Taanar kiike josotoi juumiigi kolo dutuu kiisen, kiike josotoi zyiliin arbanii nege kubiiç taanar kiisen ygei baina.

Namiin ceberlelgiin urida „Krokodiil" sedkyylde nege iime zurag garba, nom debtereer nege komuniista zebseglesen suuna, kazuudani namiin tyyke, dyrim ba programmaa bişe bişe debteryyd tabi aatai baina, tere komuniista tolgoigoo bariaad „Margaaşa ceberlelge bolkoni, ene bygediigi nege ydeşe jaaza şudalaza yzeke belei" geze suuna (inieeden). Ceberlelge beledkeke zebken nege eder yldeed baikada, saja namiin tyyke dyrim ba programmaiigi yzeze medeke gedeg ene bol ton muu kereg. Zai odoo namiin ceberlelge dyyreze bide ton olon kyniigi, eeriingee bişe kyniigi namaas gargaza kajana. Magad baga caga alduu garça bolno, gebeç tedenyyd zasagdaka beze. Gyiced beledkel ygei kynyydiigi orologçodo oruulana. Kerbee taanariin ene baidalaa ondoo bolgoko ygei bolbol, ene kedelmeriigi josoçolon deeşelyylke jabadalda surtaliigi nebteryylegçede tusbyridee tusalaka ygei bolbol, namiin surtaaşanaraa kizaarlaza bolko ygei teooriin talaar deeşeleke keregtei bolko tula bejiingee bolbosoruulgi dee şelyylke ygei bolbol daraagiin ceberlelgede uul kereg muugaar yil deze jirene. Bide bolbol saişaan dagagçadta şilzyylegdesen orlogçonoroor saişaan dagagçadiin belegiigi b i i b o l g o o d tedenyydtei kedelmerileke keregtei. Men komsomoolnuudtai kedelmerileke keregtei. Komsomoo lçuud manai beledkel bolzo caşadaa bidenii dutuugi gyicedkeke şuu. Surtaliigi nebteryylegçedle tusalaka iime keregte ba josotoi kedelmeri tanai zygees jabuulagdana juu? Ygei. Jabuulagdana ygei lime tu TK bolbol ene kedelmeriigi eerçeleze baiguulkiin erilte tabina. Namiin emkinyydte eldeb etegeedner şurgaba, ulas teriin talaar bolbosoroisolni sula geze Kizaariin komiteed ba Moziin komiteed urdaa bariaad baiza bolno, iimiin tula ene tala teeşeni çangalaka keregtei, gancakan ceberlelgiin dyngeer kizaarlaka ygei bucadiigi ba eeriingee bejiigi Marks Leeniniii surtalaar bolbosoruulka tukai juu kiize baisanaa namiin geşyyn byri şalgaza, cokom sanalaa tabika josotoi, kerbee tere eeree geegdebel, ul geegdebee senee jaaza uşandaka baina, kerbee bişenees deere baibal tede geegdegdeeşeel eriingee adali bolgokiin tula juu kiize bainab, geze iime zyilyydees tobço gargaza bejee şalgaza josotoi geze bi sanana.

Gebeç kamagiin çukala zyil bolbol eesedingee şyymzelke asuudal byri buu baiza baisaniigi tan bygede karaza baina beze. Kanskiin namiin emkiin ceberlelgiigi dyyrgekedee, sara byri nege ydeşe şyymzelel ba eesedee şyymzelke jabadaliigi emkidkeze baika geze iime togtool gargasan baina.

Neked ene bolbol şuud, „Korkodiilda" orobol zokiko baina, jaakadaab gekede şyymzelel ba eesedee şyymzelke jabadal bolbol ma nai eder byriin temeceliin arag, bolşoviig (meeted) arga men,

Ene talaar şyymzelel bolbol usan mete agaar mete keregtei geze baiza bataisan deklaraaca tangarigiudiigi kizkomiinç togtool dotor, sonin biçegyydte olkoto, ene şyymzelel ba eesedeeşyymzeleliigi ynen kereg deere josotoi geçceer delgeryylke, delgeryylkedee saradaa nege bişe, eder by kende bykii kedelmeridee delge ryylke jabadal geze ygei. Iimiin uçaraas Tygytyin kereg, Mal be ledkeliin koroonii kereg, temer zamiin talaar Beenciin kereg geke metiin ali olon ebeçente asuudalnuudiigi Tebiin „Praavda" taanaraas tyryyn tabina. Moskvaa kotodo baisan namiin teb sonin bol nutagiin namiin emkiees tyryyn ali olon dutagdaluudiigi ilegelen gargaza ba ebeçeniigi ene neze orono şuu. Nutagiin namiin emkinyyd bolbol kojor nedeeli boloson koino serize Buriaad mongoldo bujuu ali Erkyy şadar juu juunuud bolzo baisaniigi mededeg baina. Ene kende keregtei zyil geiçeb ? Kizkom bolbol tus şyymzeleliigi ba eesedee şyymzeleliigi oroilon jabaza tere şyymzeleliin sain yilgar ziseegi yzyylke josotoi, eeriingee bykii kedelmeride ene şyymzeleliigi gol bolgozo yrgelze tobcil goko josotoi. Jaakadaab gekede, kerbee bidener eesedingee şyymzelee ygei bolno ken bideniigi şyymzelkeb ? Keblel sonin gedeg manai garta geeçe aabza. Kerbee manii keblel soninuud bykii dutuu dutamaguudiigi şyymzelelte josotoi temecedeg ygei bolni ken şyym zelkeb ? Ken negen kazuu talaar karankui ugluugaas çyymzelke, syymzelkedee koroto sanalaar şyym zelke baina. Tebiin sonin bolko „Praavdiigi, karaad yzegtii Manai komuniistanuudiin zygees syyliin çagaa gargasan alduunuudiigi bykii niite arad zonii urda delgerengilgeer janvaariin plenyym deere karuulsan nek. STAALIN ba namiin TK iin ziseenyydiigi abaad yzegtii. Menee kizomiin tobçoon bol ali olon çukala togtoolnuudiigi gargasan ba Kizkomiin Tobçoon bolon bise busa olon emkinyyd del gerengii şyymzelelteeeel ene zamda orobo. Mal azal tukai tanai Pleenymiin gargasan togtool dotor „Mozkom, aikomuud ba yyrnyydiin zygees mal azaliin talaar jabuulsan bodoto kedelmeride ynen josonii oporotiiv (ile todorkoi) ketelberliin orondo kooson tunsalgaban tangarigilaga (deklaratiivuosti) bii baina. Mal azaliin talaar garsan direktiiv zaabariuudiin gyicedkeliigi cag yrgelze şalgaka jabadal ygei" geze nege tasalbari baisandani bii jike bajartab.

Jirbaanav zeb,

Jaraslaavska. Ene sain, nek. Jerbaanov, zygeer minii kyseke uçar ene şymzelelge bol gancakan maliin azal tiişe karuulagdakaas gadana, bykii kedelmerinyydte keregledebel sain bilei. Iime eesediigi şyymzelkie abijaaciigi keregleke abana, ynekeere kaana amagalan bişe baisan gazariigi olozo amagalan bişe zyiliigi tooloko, ynekeere kangaltagyiigi olozo kangal tagyi deere tooloko—iime baidal odoo kyrter baigaagyi, baibaç ton dutuu baisan. Enyyn deerees ilerkedee iime. Zigeleibel yrilte kiigçedtei kariuagaçatai temeceze ekileed, zai tyniigi ecesteni kyrgelgyi orkiko, kyrgeer ene keregte niitiin mederkeer kereg bolgozo erkiledeg ygei, enyynde aikabtar çangaar temeceke jabadaliigi sulaadkadagaas şyymzelel bol „kedii çineen baina tedii çeneen," niuurta sain, niuur karasan bolodog iigeze kelglcedeg baina, bide bol erilte kiikedee, şyymzeleliigi ynekeeree niuur kaialgyi erkilekiigi erideg. Enyyn deerees şyymzeleliigiin sokidosoni ken negen tiişe karuulagdaka josotoi baisan aad, tiişe karaza cokidoso egtel ygei yledeg, enyyn deerees tyyni kyçen zebereze, namiin emkiiin orgaiizmiigi ideze enyynees eldeb zyiliin ebeçen ilergegdelgyi. Gyiceçtegyide oruuldag ilergegdelgyi. Gyicedkeltegdagdakaa tere bol namiin emkiigi emgez... Namiin ceberlelge bolbol ynekeere katuu temer zazaalaar bolzo baina, ynendee, zarim gaza enyynde ken zemegyi olos dairagdaza orkidog, tyyniigi namiin ceberlelgiin deede komiissud zasaba baina. Enyynii uçaraa gomçod barikada Kizaariin ba Tebiinç namiin ceberlelgiin komiis baina, men namiin kural kyrter gulita barika erketei azai. Bidenii temeczelge bol byke ynekeer namiin zergede baigaalagaar olosiigi baigaka kyselentei. Kerbeede ede ebeçeenyydiigi usadkaagyi bol, kerbeede enyyn tei eris temecel kiigee ygei bol kerbee aliç emkide tobkionkonoor

udaridalga egeegyi bol, kerbeede şyymzelelgiin meetodiigi, sara byriin negen udaa keregleke mee tod bolgozo yldeebel jaabaç ede elyyr emkinyydte dakin şineer ebeçgente zyilyyd, oruudasan zyilyyd boizoroko bii bolko baina. Tiime tula şyymzeleliigi yndeseerni selgeze saizaruulka keregtei. Ilangajaa, nekedyyd, tunkaglalga deklaraaciigi eseedkeze tabika eeseedin gurim bolgokiigi cag yrgelzedee sanaka josotoi. Өceen tedii bişe ton çukala gojo saikan şiidkeberinyyd abtadag, tiigeed sara—kojor, gurban sara ba jere juuç bolzo baig, ene şiidkeberinyy diin kysendee kereze baisaniigi, kerken gyicedkegdeze baisaniigi kenç şalgaza yzedeggyi baisaniigi enyyniimnaiç namiin TK iin sekretaarnuud negente busa temdeglesen baina.

Kile şadaiin iajoonuudta tuskai tooto kemuniistanuudiigi ilgeke gesen Kizkomiin togtool bii juma geze jiremceeree medesen bainab. Ene togtoomzo yniniii bolboç, kenç ilegeedeegyi baika jum. Erkyygiin namiin emkiin idebkitenii kural deere bidende nege neker kelekedee M T S iin ulas teriin keltete tuslaka geze neked ilgegdekeer elsyylegdesen şuu. Keden saranuud engerebe, ulas teriin keltesees neked asuukada tedende tusalkaar ilgegdegçed kaanaba geke jum. Tiigeed tomilogdogçodiig bedereke kemzeenyyd abtaza karin tolgoin keregiigi merdegçeer damzuulza bederkedeni, tere nek. kaişaaç ocosongyi, Erkyydee amar kan gagnuurçaar kedelmerileze eeriigee biçiikan alkaar cokizo suusani todorbo. Ulas teriin keltes bol jere genedte, tyynii ende jabasaniigi medeze asuuba. „Juunda çi mordobogyiç ? — kenç namda keleegyii" g e z e k a r i u u c a b a. Ulas teriin kelteste oçozo kedelmerileke bolboç geze kenç tyyniigi duudasangyi baiba. Ulas teriin keltesnyydte kedelmerilkiin tula karin iigeze olosiigi elsyyldeg jumuu. MTS ba Sovkoozuudiin ulas teriin keltesyydte kedelmerileke olosiigi elsyylke bidener TK nek. Kaganooviç ba Jezoov, tyynii orolgço, bykeli eder, bykeli sebni dyyren suuza, elsyylegdegçed tusbyrini, niuurçaraa jariIdaza tedenii kerkin kedelmeride çadaritai ba keregtaigi todorgodog azai. Tanai ende iime bişe, karin ken tatagdagça kyniigi çii bol ulas teriin kelteste kedelmerilkeer tatagdasan geze duudalgyi, sanoskolgyi, keden saranuudiin engergeze, endee suusan tere kyyniigi, tuiligoin keregteniigi bideregçedeer bederyylze suukata (iieeden bolbo). Ene bol gyicekeliigi şalgaza yzeseb kereg eeretei bolno! Iimele „tobçokon keteiber" baika. Dekalaraacanuud tunkaglalnuud olon ba saikanuud. Tediigi tataka ergeke çangadkaka, erkileke kyçedkeke geke metiin olon ba saikanç deklaraacaa, tunkaglalnuud gargagdaka tiigeed juunç ygei, tere bairaasanç kedeleegyi baika jum.

Bi bol biçiikan uragşaa dabçan tanai maliin azal tukai gargagdasan togtooliigi dairakaminii, nek. Jirbaanov, juub gebel ene saikan togtool dotoroo ken tyyniigi kycendeni oruulza baika tukai ceke temdeglegdesengyi, ken tyyniigi şalgaza yzekeb men tus togtoomziin zyilyydiigi dyyrgelte bolgoko tukai kariuucagdaza niuuruud ked baikab g. m. zyilyyd ugta ygei baina geze temdegleigi duralnab. Enyyn tukai kyke kedelmeriigi yndeseereni kubilgan tabiza, namiin bolbol tere sara dotoroo juu 2 3 nideeliin çanada tus togtoomziin kysendee kyrgegdeze baisan tukai şalgalta bolko juma, iime kural deere bideni ene tog tooliigi bejelyylze baisan tukai iledkel tabigdaka juma geze medyylke bolono. Kerbee kediiç zokid sainaar şiidkeze togtooson tanat, ali zerge dyyrgelte bolzo baisaniigi şalgagdaagyi bol kediiç sain ba gojo togtooluud tanai kooson caarsan deere kocoroko baina.

Nek. Vinokyyrov bol nadada jere ylgeer minii zyil-jarisan baitana. Uçarani Çite kotodo traansportiin talaar togtoomzo gargaad, tyyniige zasaba rilakiigi tusagaar komiista naidasan baika jumka. Tere komiis bol tus togtoomzo mnarta saraas menee kyrter zasaagyi baina (inieeden) Traanşportiin kedelmeri tukai abasan togtooliigi 6 sara dotoroo zasaagyi baina. Kerbee ene 6 sara dotor togtooliigi zasabarilaza çadaagyi deerees, keleke bol tende ene şiidkeberiin tukai kenç azalaagyi baika, şiidkeberi garga baç tyyniigi martasan. Karin ene bolşoviig josonii kedelmeri bolzo çadana juu?

Ali namiin teb komiteed iimeer azalladag uu? Namiin TK ynekeer opiratiiv josoor udaridana.

Kolkooziin zarim yyrees duudaza tyynii iledkeliigi eesediin kyral deere tabikiigi baga keregte toolodog ygei. Men tere yyriin jabuulga tukai gargasan togtooliin gyicedkegdeze baisaniigi şalgakiigi zize keregte bododog ygei. Jere togtool gargaad tyynii daraa martadag, ene zerge Kizkomiin togtoomzonuud magadygyi olon baina kerbee tere togtooluudaarni şyyze yzeke jum bol yynees erkim emki bolbooto ulasta ygei mete baigaad, gyicedkeliiu talaar şalgakada „tuiliin jike ongorkoi" zarim yje tasaldasanç baika jum.

Komiisnuudiin yge ba azal kojoriin koorondo algacaagyi baikiin eriltiigi TK tabina. Ilangajaa B—Mongoliin emkiigi tyyniigarsan sain sain togtooluudaar şyyke bişe karin, komuniisnuud tere togtoolnuudiigi jaaza gyicedkesen deerees TK şyyke baina. Eneni alibaa emkinyydiin kariuucaka medereliigi sergeeke josotoi

Iime gyicedkeliin saigalta kiideg ygei gazarta olonki emkinyyd sanakadaa: zai jaakab togtool garaa jum beze, iin-tiin kiigdene g. m. jere „ali argaar" multaraka gelcedeg zanşal manai baidalda arba ba keden arbaad zileer şingesen baina. Menee bide „tigen-tiigen" azallaza ba „ali arga" barimtalza ugta bolko ygei, menee bolşoviig josoor azallaka keregtei, eli tuskai teempe abça tuskai bolzortoi ba gyicedkelee şalgaka gurimtai baika keregtei.

B-Mongoliin emki tukai bi juu kelekeb? Gekede, jere sain medeke ygei bainam. Minii beje Baigaliin emenede suuritai baisan baga nasandaa buriaad keleer baga zerge keledeg baisan bolboç menee bi 56 nasatai tula yai bolson baina.

20 zilliin niuurta Baigaliin emenede jabaagyi tula baga medeke bainam. Kaatorgaas bucaza jabakadaa nebte garasan minii syyliin jabadal bolno. Menee zokiool biçeg yzeke tediigeer tanai azaltai tanilcasan bainab. Zygeer B-M-iin 10 zilde uriaal kylieesen aad, keden sara engerşen koino jirebeç uriaaliin kuudasiigi kazuu daa abça jabasan tula menee gyiceebe bainam.

B-Mongoliin aza jabuulgiin keregtei jerenkii gyimgyi josoor tanilcasan bi, zaluu baigaa ene emkide tybegtei zyilyydiin tokioolodogiigi medeze bainam.

Arban ziliin torşo dotor Buriaad-Mongol respyybligiin togtozo baisan ene bolbol ton çukala faagta bolno. Endekiin dorono zygte Buriaad-Mongol ulasiin byteeke yile ton jike. Aaziin dorono zygte bagaar kelekede kagas miliaarda şakuu mongol yndesenii arad zon imperiiziimiin daralalta dooro baiza baina, edenyydiigi tuiliin muukai feodaal ba kagas feodaal, teokraad josonii melekee majagiigi taaruulan kamtaruulaza, imperaliis daralaltiin odoo yjiin ton narizasan majagiigi keregleze daralana. Tende, kamagiin zaka bolko dorono zygte Kitadiin komiisiin namiin mokoşo ygei baitar temecel jabaza baina. Kitadiin komiisiin nam keden ziliin torşo dotor, kediiç blokaada yiledeze, kediiç çangaar terroor yiledeze baikadani taral ygei, kubiskaliiin yjede oroilozo jabasan keden zuu mingan komuniista nuud, kediiç imperaliistanuudiin çangadaza baikada taral ygei olon temen kedelmeriçen ba tariaaçanii kedeleegi udaridaza baina. Ene bolbol ulam urgaza, bekizeze, kegzeze baina. Zakiini abaad kelekede Kitad orondo deçe garan yjeezdenyyd zeblelyydiin ne leendo oroson baina. Ene neleeni kododoo urta udaanaar baidag bişe, ali negen yjeezdiin kotiigi ceregi byke arad zoniigoo kamta zalilaza uula, kadada garadag jabadalani eceen bişe baina. Gebeç ameerikiin ba Kitadiin sonin biçegiin medyylsenees baicaakada ene olon milijoon kyn zontoi Kitad orondo arbaad bun ba agaariin ongocotoi, minga garan pylimioed buutai, 300 minga kyrtel tobe zebseg barisan kyn zontoi zorigtoi komuniis nam keden zilde temeceze baina. Ene bygede busa zebsegyyd imperaliistanuud ba gomindaan taiisaa buiaiagdaza ebdegdeze baina. Japoon orondo abaad yzebel togtozo baigaa zasagta zaakanç zebseglenyyd bol jabadal gargabalani merdeze baişka „ajuultai baidaliin tukai" geze tuskai kuuli gargakadaa, faşiistanuudiin terroor yilede-kedenç taral ygei—Japoonii komuniis nam bolbol manai, namiin adali zoriltigi tabiza temeceze baina.

Gebeç; nekedyyd aa, byke dorono zygte ileteer jabuulgaa kiize çadaka gancakan nam iolbol-ende ene Dorono zygte eesediing ee bata beki fordoostiigi emkidkesen manai nam bolno, ene Dorono zygiin bata beki forpoostiin Buriaad-Mongoliin respyybiig bolko josotoi, uçarani ecegederken bolko bydyyligeer, erke çelee ygei geer, daralagdaza baisan Buriaad-Mongol respyybiig bolbol teg temen arad zonii niydenii urda arad temenii baigaliigi aikabtar jikeer tylyrke kolbogdokoor kubilgaza baina. Manai ende urdani olon temen kyn zon, buriaadta kandakadaa jike orosiin deerenkii yzeltenii josoor, koloonii bolgoson josoor, doodo tereltende kandasanii adaliaar kandaza baisaniigi bi medene. Ene tukaida komuniis namiin kedelmeri ilangajaa çukala baina. Tanai aktiiviin kagas şakuuni buriaad-mongoliinkin baikadani nadiin tula, bolşoviiguudiin tula, komuniistanii tula, jikeken bajar bolzo egene geze bi ceke kelenem, nam bol ende komuniistanii yzeltei şine yjiin olosiigi beledkeze çadasan, taanar bol şine olos mandaza bainata, tanai zonii jikenki ereşyyd bol jike eni bişe cagta syzegtenii nerede bagtaza ba byddiin alban kaagşadiin nomiigi nebteregeçgçediin yndese bolzo kemyyzylegdeze baisan azai.

Bi bol zebken burkangyiçyydiin ebleliin geşyynii nereer enyyniigi kelene biçeb. Keden zuun ziliin yjede araldigi munkaruulza teeriyylze baisan ene buriaadguudiigi bidenii jikeekeneer cokikodo, lamanar, şazantanii neleegi taanariin endee çangaar, cokikodo buriaad aradiin bykiile ojuun sedkil, azabaidal ba ediin zasagta tokiooldoson kubiskal bol bykiile Dorono Kizagaariin orondo aguu jike udka çanartai baina. Taanar bol endee yndesenii foormotoi, udka çanaraaraa gyn socialis şine sojoliigi baiguulaad, eryyl gazariigi kagalaza, sajakan kagas otogiin ba kagas nyydel baidaltai baisan gazarta şine socialis azakuigi şineer baiguulan debzyylze baina. Tanaida muu bişe baitagai karin zişee bolomoorç kolkooznuud bii geze medenem. Olon temen arad zonii tariaalangiin azalda şilzen orozo baisani muu bişe, nileed ergen yrıtei baina zebken mal eskebeerieer tusalaicakaas baitagai basa ulasta tariaa tuşaaka jabadaldaç Buriaad Mongoliin respyybiige bol medeeze yyrge gyicedkeke bolzol. Proliitaarinariin komuniis kubiskaliin Doronodoki ynekeer kyçerkeg tyşeg bolko byrin gyiced argatait.

Tanai amzaltanuudiigi karaza, tanai amzaltanuudiin kariljaalalgaar Mongol aradiin respyybligte deç socialis azakui kegzeke ba tus azakuin socialiis foormonuudani nebtereke baina. Ene amzaltanuud bol bykiile Dorono orondo komuniis kubiskaliin kegzeke bolgakaç nekecel bolko josotoi ba çadakaç baina. Bide bol ene amzaltanuudiigi Kitad, Enedkeg kitad, Japoon ba Enedkegiin ene amzaltanuud ba jikees kelekeen gyicedkelnyydiigi medyylkiin tula bykiile çadaka jumaa kiikebdi (aliga taşalga), Iimees neked, tanar Buriaad Mongol oronii komuniistnariin erkilze baigaa temecel bol tuskai onco udka çanartai baina.

Odoo Dorono orondo olon ulasiin koorondoki baidal çangadaza baina. Bide bol azakuingaa zarim kedii salbariinuudta kozomdozo jabasan baidaliigaa kurdan usadkaka zergeeree daisanii zygees manai berkeşeelnyydiigi aşaglan kereglekiigi naidaka sanalnuudiigini yndeseiegeer taşacokiko beguud daisan bol iigeze naidaka argaa kokidoko. Tere bol manai dutagdalnuud bol ba berkeşeelnyydiigi ilgaaza kereglene naidana. Manai amzaltanuud bol bidenii amzaltanuud alaka baina. Emki baiguulga byride ba men enyyncelen Buriaad Mongoliinç emki baiguulgiigi ilagdaşagyi beki keremteib geze namiin bata naidaza baika ba kolbooto ulasiin kilenyydiigi buu zebseg bariza baiguulaad tulda kyreed baikal soveed ulasiigi buu zebseg bariza baiguulaka çadaltai beki, emkitei ba daiçalaka çadabaritai emki baiguulgatai namiin ende uçaraeni çukala (aliga taşalga).

Odoo bide bol namiigi ceberleke jikeken kedelmeri erkilze bainamdi. Ene ceberlelge bol Buriaad Mongol orondoç jikeken dutamaguudiin baisaniigi ileşeryylen gargaba. Bi bol rajoon dotor ceberlelgiin keçeneen jabaza baisanii tukai Deed Ydiin rajoonii komiisiin tyryylegçe nek. Kriaazeviin iledkel sonosço namiin ceberlelgiigi erkilke Buriaad Mongolii moziin komiisoos 1933 onii

(Yrgelzelelni 4 deki niuurta)

Zyyn Sibiir kizaariin namiin emkiiin baidal tuk

BK (b) Namiin TKK-iin namiin koleegiin kariuucalgata sekritaar nek. Jem Jaroslaavskaas 1933 onii sentiaabri 9-de Deebe kotiin namiin idebkitenii cuglaan deere kelesen iledkel

(3 daki niuuriin yrgelzelel)

sentiaabriin 8-nii eder batalsan togtoo! bolko gancakan barimta abça kelenem.

Namiin Deede Ydiin kedee toskonii emki baiguulgiigi şalgasan şalgalta bol tus rajoonii maşa kynde berke baidaltai baisaniigi ilerkeilze baina. Angiiin talaar yle zokiko etegeedeer namiin emki baiguulgiin buzarlagdasan angiiin serimziigi geesen ba rajoonii emki baiguulganuudiin zygees sulaar udaridaza baisan uçarnuud deerees rajoonii keden olon zyilnyydiin talaar gynzegii tasaldal oroson baina:

a) Çanar muutai zasabariiin gemeer zebken 50 % kereglegdeze baigaa traagtariin paarka ungaadaba.

b) Gakainuudiin too tologoigi eseeryylke, koroto sedkeleer tariaagaa dutuu kiike, maliin tezeel, kartaabka, kara tariaan g. z. yrike mete jabadalnuudaar Ilkiiin gakai eskeberileke sovkooz sandarkiin tuilda kyrgegdebe.

c) Azaliin zuram sakilgiin unasanii, paravooziin paarkiin zadarsanii ba BK(b) Namiin TK-iin togtooliigi bejelyylen gyicedkekiin telee namiin emki baiguulgiin temeceke çadabari ygei baisanii ulamaas Gorkon staanca bol Baigaliin emeneki temer zamiin ibcuu gazaruudiin negeni bolbo.

ç) Emçiin azaltaniigi tooko ygei ba kooson zakiralta barimtalka jabadalnuud bol emçiin salbariin zygees tarilga (40%) par 15 % ba busad kampaaninuudiigi tasalduulkada kyrgebe.

d) Socialiis niitiin ezemdeke zeeriigi kamagaalka jabadalda miliice, prokuratuura ba syydiin zygees zigşyyritei salikaigaar kandaba.

e) Iime Kynalein toskonii zebleliin 15 usan teermeni Buriaadiin talka tataka jabadaliigi erkilke gazariin zygees koroto sedkeleer usadkagdaza, tariaaçan bol talkaa 60 kilomeetr gazar jabaza talka tatakiin tuilda kyresen ba nutagiin arad zon zyitei gomododog baiba.

Zokiko kemzeenyydiigi daruikan abkiin ene uçarnuudiin tukai namiin mozkomdo medyylke zailaşa ygei çukala geze moziin komiis olbo.

f) Mozkom bol zokiko kemzeenyydiigi abka biize geze naidanam.

Jiibaanov: Ene eder suudal kiize, kemzee absan bainamdi.

Jaroslaavski: Tiigee bol byri sain. Gebeç, nek. Jirbaanovaa, Deede Ydiin rajoon bol taanariin dergede baina şuu. Kerbee kazuudaa baisan rajoondo ylemze serimzeteigeer kandaza, sanalaa ylemze tabiza, todo nigta udaridaza baisan baigaa bol ene yzegdelnyydiin olonkini tokiooldoko ygei belei. Iime tereliin yzegdelnyyd bol gancakan Deede Ydiin emki baiguulgada baigaa bişe, karin busad keden rajoonuudta bii geze medeke keregtei. Buriaad Mongoliin emki baiguulga bol kizagaar dotorki erkim zergiin emki baiguulganuudiin negeni men geze toolonob geze namiin kizkomiin tobçoonii suudal deere minii kelekede nadiin keleseniigi tede zasabarilaza ekilsen baina. Şabarta unaba geeşe juub, endeki baidaliigi medeke ygei baigaa geeşelteib geze sanaad, taanar buruu sananata geze kelesen bainam. Odooç endeki baidaltai tanicaad baikadaa eeriingee anka tyryyşiin sanamziigi buruuşaaka ygeib geze keleke josotoi bainam. Çukam ende Buriaad Mongoliin namiin emki baiguulga bol kaanakiaasç ylemzeken berkeşeelnyydtei uçaraza baisani sezeg ygei geze bi sananam. Ene bol jaabaç ton zaluukan namiin emki baiguulga men şuu.

Gebeç, çukam zaluu emki baiguulga bolko baisan, ba zaluu kyçenyydiigi seriyylsen ba olonkidoo zaluuçuud men tula taanar bol daiçalkii josoor kedelmerileke josotoito. Nam dotor ebeged baikadaa sain gebeç, ene ebeged bol manai bolşoviigiin gvaardi mete bolşoviigiin sain surguuli dabaza garsan baikadaa sain baina şuu.

Taanar bol namiin zaluu emki baignulga baigaad, Buriaad Mongoliin arad dotor baigaa erkim beki, kyçetei, zaluu ba sain etegeedni taanarta kabaatai baigaa bol taanar bol aradiingaa dunda zigtei juuma kiize çadaka eesediingee kyçiigi josoçolon emkidkeke ba kubaarilan tabika bainata, kerbee bykiile kyçe ba bykiile emki baiguulgaa dutagdalnuud ba tasaldalnuudtai temeceke temecelde josoçolon yrgebel ton bogonikon bolzor dotor ene tasaldalnuudaa usadkaza çadakata. Enyynees zokiko tobçoonuudiigi baicaaltanuudiigi gargaza abka keregtei baina şuu.

BMASSR Selengiin aimagiin Borgoin sovkooz bol zilyyd.

Zain menee sovkooznuud tukai nege keden zyil abaad yzejaa:

„Selengiin aimagiin Borgoin sovkooz bol keden zileer tasaldalda baidag baina, kerbee namiin ceberlelgiin kizaariin komiisaar Erkyyde baigaa „Ovcovood" treestiigi segserze egeegyi bol eeşee keden zilde tasaldaltai baika geze sanagdana".

Neked taanarta naidaka uçar bidener bol ganaakan „Ovcovood" treestiigi segsereed dyyrke bişe, bidener bol namiin geşyyn bykeniigi segserke josotoi. Gebeç ene segserelge bol gancakan nege kojor ederer dyyrke bişe, karin namiin emene aguu jike kariuucalgatai baikiigaa mederke jabadal taanaraas bolko ba men nam bol tyynii kedelmeride sanalaa tabiza, tyyniigee şalgaza baina geze medeke bolko josotoi.

Men amagalan bişe baisanii tukai keden kolkooznuudiigi abça yzebel;

„Vostoog" geze kolkoozdo olonkini komuniistanuud baika juma. Ene kolkooziigi bişe kolkooznuudaar zişeelke bol, kamagiin muugiin negen bolko baina. Kolkooziini zeeri ba kedelmeriilini aduu yrigdesen (7 terge, 18 teregiin dugui, 1 „zigzaag" boronoi) gancakan Mai sarada kaişan geseniç medegdel ygei 8 tologoi morisni ygei bolbo".

Morisni bol kaişaa oçozo. jabasanaa medeecekegyi baina (ineeden) Karin emkini tyynii kaişaa gargaşalagdasaniigi medeze magad;

„Ene bykii kereg bol yyriin sekretaar Mikailoviin niyden deegyyr engercen baina. Gebeç kolkooziin zeeriigi koroto sedkeleer yrize baigçadta jamarç kemzee abtasan baikagyi. Ygeiteeneriigi gazarçalka jabuulga kiize kolkoozçoniigoo geegdendi sanalaar barimamtalan jabuulga kiize baisan (1932 onii tariaabeledkeliin tesebiigi gyiked kekiingee yjede tesebee baga bolguulkiin tukai Deede gazarta erilge kiize baisan, tere yjede 700 pyyd talka niuuza baisanaa barigdasan baina).

Basa sainç zişeenyyd baina.

„Alairiin „ulaan nilkai" komuuniin yyr komuuna bol azal kedelmeridee jikeken amzaltatai. Malaa karka jabadaliigi zişeete sainaar tabisan. Malani tomo yylteriin ba targan. Ulastaa tariaagaa tuşaasan koinoo baikadaa azalta ederiin 10 kilograam şeniice kyrtekeer bagcaamzatai baina.

„Ulaan Nilkain" amzaltiigi byke kizaar ba kolboon dotoroo delgeryylen, niite kolkooznuudiin amzalta bolgokiin telee ziseelen surka joto".

Gebeç ende nege biçiikan „gebeç" gekeer zyil baina.

„Sostaav ba jikiinge zergeer ene komuuna bol BMASSR-iin (byke buriaadiin tyryy komuuna geiçe gebeç yyrteni sojol bolbosoroliin ba ulas teriin niitiin kedelmeri ygei baina".

Kerbee ene byke Buriaadiin bol, jaakadaa tende niite ulas teriin kedelmeri ygeib tyynii ygeigeer buriaaduud engerke juma geiçyy?

„Yseg biçeg medekegyigi usadkaka tukai kemzee abtaagyi baira baidaliigi saizaruulka ba ariuun ceberiin telee temeceke temecel ygei".

Bidener azaliingaa talaar amzaltatai baisamnai sain. Gebeç bidener gancakan azal kedelmeriiin gee debzelteer byke manai kedelgeen uragşaa dabkika bişe.

Ulas teriin beledkeliin kemzeegi ba sojol bolbosoroliin kemzeegi deeşelyylke jabadal bol tuiliin jike udka çanartai baina. Enyyntei kamta basa nege dutuu zyiliig duraskam, ene bol manai aparaadiigi yndesezeryylke jabadal azai Zygeer udaridaka alban gazaruudta Buriaad-Mongoliin neked baibaç, enyynii tukai tedenerees ulam byri kyçeteigeer kedelmerilke josotoi baina.

Neked, bi bol ilangajaa mal azal deere sanalaa tabinab. Mal-azal boi Buriaad Mongoliin yndesen azaliin majagtai janzaaraa baika ba eşee udaan baikaç baina. Taanuudiin pleenym deeree absan togtooliigi yzeed. bi bol tus togtooliin tyryyçiin zyilde kelegdesen ton jike amagalan bişe baidal tukai eesediingee sanaliigi tabikam.

„Zarim keden kolkooznuudta gemgyi zyilnyyd baibaç Buriaad oronii malazal bygede deeree ton kangaltagyi baidaltai baina. BK(b) Namiin Mozkomiin tobçoon aikomuud bol namiin TK, Kizkom Moziin IX koufireenciin ba MK ba MKK-iin fivraaliiin kamtarsan pleenymees socialiis malazal tukai gargasan togtool şiidkeberinyydiigi gyicedkeegyi baina 1932 ondo maliingaa too tologoigi oloşoruulkiin oron do karin caaşadaa korozo jabasan baina (1932 ondo Agiin aimagiin byke maliin too tologoi 23% koroson, Selengede 21% Jaruuniin sovkoozdo morisni 12,8% ba ykerni 15,9%, Zakaamin da 44%, sovkooznuudta 1932 ondo Borgoin sovkoozdo 27%, Jaruuniin sovkoozdo 37%) ba men 1933 onii tyryyşiin kagas ziliin medeegeer eşee caaşaa korolto bolzo baisan baina (Zakaamin; Kori Bargazan ba busad aimaguudta)"

Zai nekedyyd, ene bol bacala ajuultai too bolno, Buriaad-Mongoliin ene yndesen bolko azalda jikeşeg gynzygyi tasaldabari baina. Enyyn tukai gargasan togtoomzo bol zygeer saikan togtool baina. Jikele sain geeçe, enyyn dotoroo iigeze kelekedee.

„Kolkooznuud dotoroo zunii cagta maliigi gartaa bariza tezeeke keregiigi emkidkekiigi pleenym bol gazartariaalangiin arkomaadiigi, BK (b) N. Aikomuudiigi ba AGK ujalgalana" g.m.

Zygeer Nek. Jerbaanov, zunii cag yni engerebele gekedeni.

Jerbaanov, suuriaar Tende ebeliin tukai men kelegdesen baika gebe. Jaralaavska: Zai, maliin ebelzelgiin tukai kedelmeriiigi çangadkaka geze bi sananam. Tiigebeç yldegçe namariin cagiigi edieze abkiin tula zuniiç cag tukai sanalaa enegeceer tabika keregtei. Zai, tiiketei kamta ebesen ene zilde magad dyyren kerke bize geze kelelcebeç, syyldeni ilerkedee jikenki gazarnuudta ebesenii cabçalgiigi eçee dyyrgee edii baika kebertei kereglegdeke josotoi ebesiigee, ene zilde ebesenii urgacaa jikele sain baibal cugluulza dyyrgee edii baina. Bi bol aikabtar ergen jike daidaar jabasan, tendeki zonuud eesediingee tula ba manai ceregiin tula dyyren ebese cabçaza ababaç cabçagdaagyi ebesen kuriaagdasanaas gur ba dakin jike yldeze,—baina ene jike daida gazariigi negen zakaa sani negee zaka kyrtele ebese cabçadag maşiinaar torguuligyi cabçakaar baina. Men ende byri jike kuriaagdaza abtaagyi ebesen baika juuma. Kerbe nege bişakan ilyyte ebese abaza maldaa egebelni mal bol gomodoko ygei bize, tere bol enyynees garzadaka ygei şuu. Tiime tula enyyn tukai byrile çangadkaza ebesenii zapaas baiguulkiigi ermezeke josotoi geze bii sananam, bide bol „juunç bolog kereglegdeke" ebesende ermelzeke josotoibdi.

Kerbee bidener,—iigeze sanalaa zobonigoogyi bol namiin geşyydiigi tiiorotoi tanilcuulka tedenii bolbosorol tukai, namiin—kemyyzelgiin ba niite nebterelgiin kedelmeriiigi ulam deere ergeegyi bolbol ene aikabtar jikeken aza kogçoliin kedelmeriigi jaabaç kidener ergeze çadakagyi bainabdi. Kizaar dotoroo enyynde sanalaa muuca tabisanii açaar zarim juumenyyd jere oilgogdobgyi engerene, tyyntei katuugaar temeceke josotoi. Bi enyyn tukai biçikan zişee abça kelejee. Namiin ceberlelgees urida Çitiin Kotkomiin sekretaar n. Spiriin iledkel kiikedee esediin emene baisan berkeşeeli iigeze tuilbari lasan baina.

„Neker Staalin bol namiin TK-iin şiidkeberinyya dotoroo negentaa bişe kegzeliin berkeçeel bol soveediin sisteemtei kamta teresen (cuglaaçad inieel dee), prolitaariiin diktatyyriin, sisteeme sociaaliis baiguulaltiin sisteemede, soveediin sisteemetei kamta teresen geze batalsan juu gebe."

Ene bol „amagalan baikiin tula duulakiin orondo nasanii eceste kyrsen tukai duulaba" gesen yligertei geeşe. Nek. Spiirinii iime medyylge tukai kizkomiin medyylen nek. Lioonovto kelkedeni tyynde şanalaa tabiagyi kereglelgyi orkikiin zuuraa taanar demei nek. spiiriniigi dairanata gesen baina.

Enemnai jyyn bolno geeşeb kerbee namda kedelmeriçen kyyn jireed talka nadada bişakan egene iigeze jaaza bolko geeşeb" gekedeni bii tedende spiiriniikeer tyyndetenei soveediin sisteeme gemtei geze kariuu egeke bolonob. Neker Staalin iime jyymekezeeç kelesengyi, kelezeç çadakagyi baisan azai. Ene metiin namda karşa medyylgiin bolzo baikada kizaariin keblel sonin jaagad dagai suuka geeşeb. Enyyniigi saitar syymzeleleze, ene zişeegeer namiin geşyydiin ulas teriin beledkeliigi ergeke tukai ba bykii eesediin kedelmeriigi zasaka ergeke josotoi baisan azai Caaşadaa taanar medegtii, gancakan namiin ceberlelge bol manai namiin geşyydiin tere bolbocoroliin ba idiloogiin baidaliigi ergeke bişe karin borolo manai eder byriin kemyyzyylelgiin Kedelmeri ulas teriin bolbosoroliigi jikedkene.

Bide bol, nekedyyd enyynii koino kojor sara engereed baikada busa ulas oronii proleetaariiin digtatuuriin arban zurgaadaki oi temdeglеke bainabdi. Proleetaariiin digtatuuriin arban zargaadaki oi bol ynekeeree aguu jike tyykete yzegdel men. Enyynii urda nege keden cag engersenii yjede, zil jireke byri, byrzyinariin cagaan gvaardiin keblel bol dyn byridkeke zuuraa, proleetaariiin digtatuura, soveediin zasagiin syylçiin zil bolbo beze geze biçeze ba keleze sanagaa zasadag baisanaa, odoo yjede tere daisanguud tiigeze biçe keeç, kelekeeç kalakagyi baina şuu. Enyynde ynençeke tiime tenegyyd ogooç baikagyi azai. Soveediin sisteeme bol ylemze beki bolzoi. Soveediin baiguulalta bol gancakanla beki baiguulalta men. Kapitaliizm bol gurban zil dotor katuu kriizis engerzeke zuuraa, tyynii ymkirçe baisanii çukala yndeseni bol uradiin zakirgaanii parlaamintiin meetedeer kedelmerçen ba azalçan niitede kyçe kyrke çadal ygei, faşiistiin kemzee kereglelgyi, parlaamintiin demokraadiigi zogcoolgyi, melzeltiin ene sisteemiigi keregleke çadal ygei baisanaa ileryylsen baina. Kapitaliis oron bol ene baidalaas salaka jabadalaa amzaltagyi bederçe baina. Ene yjedeni manai soveed ulas bol manai namiin TK-iin ba tyyniigi oroilon udaridagça neker Staalinii udaridalgaar keden milioon niitiigi negenees negee ilagdaldani ketelne. Oiriin ziinyyd ta kojor sisteemiin koorondo byri aguu jike barildaan bolkoni bygedede ile baina şuu. Odoo yjede ene kojor sisteeme bol eesediingee şalgalta bariza baina,

Bide bo, ene 16 daki oido aguu jike gyicedkelteegeer jabaza bainabdi. B de bol manai ulas oroniigi socialiis josoor şinedken zasaka tyryyçiin taban ziliin teseb gyicedkeed, odoo kojordoki taban ziliigi amzaltatai gyicedkeze ekilsen dainabdi. Bide bol kara metaal şudkaka talaar kamagiin tyryy ulas boloson bainabdi—ene bol maşiiniin tomo indyystriin yndesen bolno şuu. Bide bol kedee azaliin maşiina gargaka talaar tyryy suuri ezelsen bainabdi. Odoo yjede neefti abka talar tyryy suurida garka bainabdi.

Yiledberiiin nileed salabarinuudiin talaar tyryyn suurida garka bainabdi. Byri saja negeç traagtoriin zavood ygei baisan bide. Karin odoo yjede manai ulas oron bol 200 minga şakam traagtartai bainabdi, edener bol socialiis kedee azakuin tariaan deere tabigdasan baina. Gancakan Çeliaabinskiin traagtoriin zavood bol nege zil dotor 2,400 min. morinii kyce tei traagtoruudiigi gargana. Bidener bol ene zilde yiledberiiin ba kedee azaliin talaar aguu jike amzaltatai bainabdi. TK-iin ba TKK-iin janvaariin pleenym bolood kolkooziin kuraldaan bol kedee azaliin kegzeltiin talaar jikeken cokico egecen baina. Zişeeni, Dneeprovske bol nidoken zilde jikeken tasaldaltai baisan bolboç, odoo zilde kojordugaar suuri ezelbe. Tende bol n. Kataeegiç Tataariin n. Raazumovtai kam orolcozo keni tyryylen garkiin temecee kiize baina.

Ene zilde bidener tusagaar urgaca absan bainabdi. TKK iin byridkel medeegiin josoor ulastaa tariaa tuşaasanii syylde manai oron dotor niuudanan zilinkide orobol keden zuun milijoon pyyd ilyy tariaan yleke bolno. Menee manaida ogoroodiin idee ba mengenees gaduur azalta eder bykenii 14 15 18 kilograam tariaa olzo urgaca kubaalgan deere kyrteze ainuudta 250 1000 pyyd abtakaar baisan arbaad mingan kolkooznuud bii.

Kolkoozçon byken çangaçadaltai bolko josotoi ba bolzo çadakaç baina, kolkooznuud byken bolşoviigiin bolko josotol gesen nek. Staalinii loozongo bol ene zilde niite olondo ilangajaa gynzegiigeer nebterbe geişe aka. Baigaliin zyyn ugluygiin tariaaçad keerel-dekedee: „kolkoozçon byken çangaçadaltai, kolkooznuud byken bolşoviigiin bolko josotoi geze nek. Staalinii kelemseer tengriin oronç urbuulagdaza urgacaç gente saizarsan baina" geze batalna. Tengriin orontai ilangajaa byke Burkangyiçyydiin ebleliin tyryylegçe bolko minii bejiin toocoon eni cagaas koişoo jaarzaç bolson (inieeden bolbo). Zygeer iigez tegeriin orondo kajaka jabadaliigi gancakan bolbosorol bagatai tariaaçan yildene. Ene bolbol manai urda zilnyydiin bolşoviigi kedelmeri begeed ene ziliin bolşoviig kedelmeri bolbol erkim tarilga, ebesenii tyylge, dakinaa kakalalga azaliin sain emkidkelge, komuniis emkinyydiin kedelmeriiin şinedkel men bolzo kedee azal dotor ene jike debzeltiigi amzuulba. Nek. Staalin bolbol ene debzeltiigi kangasan namiin loozonguudiigi bide bygedees ilyy kyçeteigeer toboilgoson ba enyygeeree aguu jike aça tusa kiisen şuu.

Manai namiin guçan ziliin kedelmeri menee bykii salbari tasaguudta saişaaltata şalgaltaa ababa Bulad zuramsakilgatai, geşyyni yzel surtaliin kemzee jiketei niite zontoi bata baricaatai bolşoviig namiigi baiguulkadaa enyynii urida 30 ziliin yjede gol bolgon tabisan manai namiin kedemeriin josoo priincipyyd bolbol menee bidenii tuilaad baisan tyykiin udka çanartai yre amzaltanuudta dyyren tegelderеer yzegdeze baina. Kiisen kedelmeriingee byridken denleke eder bolko Ogtiaabriin kubiskaliin oi kyrter kojor sara yldebe. Udaarnig komuniis bolşoviigjosoor kedelmerilke kojor sara, ene bol urta bolzor, enebolzor dotor martagdasan dutagdasanaa gyiceeke, muugi usadkaka, ene bolzor dotor bykii geegdeze jabasan salbarinuud deereki kedelmeriigi yndeseereni şinedkeze aldarta jike Ogtiaabriin kubiskaliin arban zurgaa dugaar oi deere bolşoviigiin tugiigi ene arbanzurgaadkiç zildeni cogtoi baricaar jabasanaa gerçelke erketei bolojaa (aliga taşaldaba).

Bii taanarta Buriaad Mon... tor egeel jike emki bolk... Ydiin namiin idebkited ne... te kandaza, gancakan en... sara botor udaarnaar ked... kiigi urina bişeb ene kojo... 4 5 sara kagas zil bolgon... gaza çarmaain kedelmerile... şadaa çarmain kedelme... urinam, zygeer bidener e... yildeze çodakabdi ke bee... eesediingee bolşo... katuuzal bolşoviig kyçiigi... tikada eskee bolnai biden... nkii arifmeetika geze yg... şuu. Bidener bol taban zili... be bolgon kubilgaza ça... bidener bol kojorsariigi by... gas zil engergeze orkis... orondo bolgo kubilgaza ça... Buriaad Mongoliin nam b... somooliin emkiiin toogi bi... medene ygeib kedii baigaa...

JIRBAANOV: naima mingan komuniistanar ba 16 ming... komsomoolçuud, kamta... 25 minga şakuu kyn.

Jaroslaavskii: 1902—190... nam dotor kamta keden k... siini taanar medene bezet... naiman zuu egeel jike b... mingan bolşoviiguud baisa... limeç bol tiikede bidener... kaan zasagiigi unagaaka... çig ba kapitaliistanuudiin... gi ygei kiike, soçialiis bo... baiguulka zorilgo tabisan... di. Bidener kelesen kelee... keze çadaasamdi (eni udaa... taşalga).

Dyyren tegelder ecesçe... kiin bykii erke baidal neke... bidende baika begeed ma... riaad Mongoliin emki ... nai namiin nege beki zalu... aadani men tula byke na... gen geşkedeleer jabaza k... miin ecesçelen ilaka eder... jireke geze teb komiteed... keb damzuulkab (aliga taş...

Manai aldarta komuuniis... viig namiin negen salbari... Buriaad Mongoliin namiin... mandatugai! (aliga taşalga)

Manai namiin teb komi... tyynii udaridagça nek. mandatugai (aliga taşalga)!

Byke delekein Ogtiaabri... tugai (aliga taşalga).

Kaniin soniniigi bolşoviigiin kurca ze... balgozo çadaagyi boina

Aga, tus aimagiin tebte baigaa Pedteeknikyymiin ba ŞKM iin dergede bolşoviigiin kurca zebseg bolko kaniin soniniigi jamaraar emkid kegdesen tukai dergedeni baigaa komsomooliin yyrnyydiin ankaral tabiaagyi baisan faaktanuudiiginiuur sakiaagyi bolşoviig şyymyeleleer kairaka zailaşagyi bolko azai.

Pedteeknikyymiin dergedeki „Ider Leeninçyyd" geze kaniin sonin bol, ene namariin surguuliiin ekilsenees koişo 5 udaa niiteleg deed baikaa suralcaliin çanariin taliin dutuunuudiigi ba dotoriin zarçamiigi buzagaigaar karşalsan keden olon faaktanuud tukai juç toliloogyi, yneudee eeriigee şyymyelke gesen loozoniigi bejelyylkees baitaga karin tyynii kaziuute baina geke dajamarç alduugyi baina eesediingee zorigoor jama... gayyigeer gertee zugadan... motiin baidal deerees su... suralsaliin çanariigi m... uçarnuudiigi ali oloo udaa... dag baina.

ŞKM iindergede menee... soniniigi emkidkeze çadaag... kolleeniigiç sungaagyi ygy... kereg bolzo baikadani de... baigaa komsomooliin yyrny... jamarç kemzee abkagyi y... ene zigçyyritei bai daltai... suuna geze ceke kelkeer... azai.

Uçar iimees aikomkoms... liin emenees deereki zig... baidaliigi oiriin cagaa us... ba ken gemteideni ça... kemzee adkani ene ederiin... çalkai zorilgo bolno

Ziçeelebel: Zarim suragçadni S...

Ulaan ceregte kereglegdeke ebesiig... dyyren kangaka manai ujalga.

Agiin aimag dotoroo ebese beledkel tiime geçegyi tasaldabaritai baina gebel, sentiaabriin 20 medeegeer kolkooznuudiin ebese tuşaalgiin teseb araikan geze 14,2 proceente. emçetenii—29 proceente, niudargaçuudta egtesen katuu daalta oroido 4,1% dyyrgegdesen ajuultai kereg dotoroko juuma.

Namiin ba zasagiin gazariin tabisan bolzoriin josoor ogtiaabriin 1 eder 70% gyice... baika josotoi baisan. Enyy... rees baicaakada ene ton... bolko kampaaniigi kereg... orkisoni todorkoi baina şuu.

Ebese beledkeliigi jaab... riaatuşaalgiin kampaaniaar k... duulan koino oruulza bol... baina şuu. Tere tula ene ta... liigi usadkaka eris kemzee... giin namiin komiteed ab... sotoi. Gan.

Ebesee tuşaaza dyyrgebe

Aga. Urda Agiin somonii „Staalinii" neremzele kolkooz bol, ene zilde 861 ceent. ebese ulastaa tuşaaka tesebtei aad, mcgoitiin Staanca deere 100% oruulza dyyrgebe.

Ene bol bişe kozomtogço kolkooznuudta tedenii tariaa... giin ba tuşaalgiin yjede... tuşaaka arga oldonogyi ged... rtuniis yzel koko cokison... bolzo egene. S.

Redaagtoriigi orologço B. Vaançagiin

Изд бэ „Бурправдт" и „Унэн" Бурлито 32